

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Spotřebitelské úvěry ve vybraných bankovních a nebankovních institucích v ČR
Consumer Loans in Selected Banking and Non-Banking Institutions in the Czech Republic

Student: Lucie Reicherová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Pavel Salamon

Ostrava 2014

Zadání bakalářské práce

Student: **Lucie Reicherová**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R027 Národní hospodářství

Téma: **Spotřebitelské úvěry ve vybraných bankovních a nebankovních institucích v ČR**
Consumer Loans in Selected Banking and Non-Banking Institutions in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Bankovní systém
3. Český bankovní systém a nebankovní finanční zprostředkovatelé
4. Komparace podmínek poskytování spotřebitelských úvěrů v ČR
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MISHKIN, Frederic S. *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*. 10th ed. Harlow: Pearson Education, 2013. ISBN 978-0-273-76573-8.

POLOUČEK, Stanislav a kol. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.

REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.

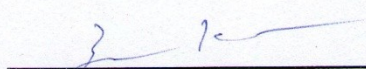
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

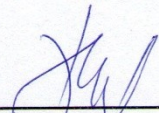
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavel Salamon**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

doc. Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a pramenů uvedených na seznamu.

V Ostravě dne 9. května 2014

.....
Lucie Reichnerová

Lucie Reichnerová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce Ing. Pavlovi Salamonovi za vstřícnost, cenné rady a věcné připomínky při tvorbě této bakalářské práce.

Obsah

1	ÚVOD.....	5
2	BANKOVNÍ SYSTÉM.....	7
2.1	Struktura finančního systému a finanční trh	7
2.1.1	Druhy finančních trhů.....	9
2.1.2	Finanční zprostředkovatelé.....	11
2.2	Historie bankovního systému	12
2.3	Formy uspořádání bankovního systému	13
2.4	Subjekty bankovního trhu	14
2.5	Centrální banka.....	14
2.5.1	Charakteristika centrální banky	14
2.5.2	Funkce centrální banky.....	15
2.5.3	Nástroje centrální banky	17
2.6	Komerční banky	18
2.6.1	Charakteristika komerčních bank	19
2.6.2	Funkce komerčních bank.....	19
2.6.3	Bankovní produkty	20
2.7	Nebankovní finanční zprostředkovatelé.....	21
2.8	Dílčí shrnutí	22
3	ČESKÝ BANKOVNÍ SYSTÉM A NEBANKOVNÍ FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELÉ	24
3.1	Vývoj bankovního systému ČR.....	24
3.2	Charakteristika bankovního systému v ČR.....	25
3.2.1	ČNB	27
3.2.2	Obchodní banky v ČR	28
3.2.3	Nebankovní finanční zprostředkovatelé v ČR.....	30
3.3	Úvěrové obchody.....	31
3.3.1	Vznik a zánik úvěrového obchodu	31
3.3.2	Proces úvěrového obchodu	32
3.3.3	Úrok a úročení	33
3.3.4	Členění úvěrů.....	34

3.4	Spotřebitelský úvěr	36
3.4.1	Charakteristika spotřebitelského úvěru	36
3.4.2	Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů	37
3.4.3	Vznik a zánik smlouvy o spotřebitelském úvěru	37
3.4.4	Druhy spotřebitelských úvěrů.....	38
3.5	Dílčí shrnutí	40
4	KOMPARACE PODMÍNEK POSKYTOVÁNÍ SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ V ČR.....	41
4.1	Česká spořitelna, a. s.	41
4.1.1	Nabídka spotřebitelských úvěrů České spořitelny, a. s.	42
4.2	Air Bank, a. s.	44
4.2.1	Nabídka spotřebitelských úvěrů Air Bank, a. s.	44
4.3	Cetelem ČR, a. s.	45
4.3.1	Nabídka spotřebitelských úvěrů společností Cetelem ČR, a. s.	45
4.4	Provident Financial, s. r. o.....	47
4.4.1	Nabídka spotřebitelských úvěrů společnosti Provident Financial, s. r. o.	47
4.5	Porovnání podmínek poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů vybraných bankovních a nebankovních institucí v ČR	48
4.6	Porovnání základních kritérií neúčelových spotřebitelských úvěrů vybraných bankovních a nebankovních institucí v ČR	50
4.7	Modelový příklad	52
4.7.1	Neúčelový spotřebitelský úvěr České spořitelny, a. s.	52
4.7.2	Neúčelový spotřebitelský úvěr Air Bank, a. s.	53
4.7.3	Neúčelový spotřebitelský úvěr nebankovní společnosti Cetelem ČR, a. s.....	54
4.7.4	Neúčelový spotřebitelský úvěr nebankovní společnosti Provident Financial, s. r. o.	55
4.7.5	Vyhodnocení modelového příkladu.....	56
4.8	Dílčí shrnutí	58
5	ZÁVĚR.....	59
	Seznam použité literatury	61
	Seznam zkratk	66
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 ÚVOD

Pro předešlé generace představovalo zadlužení nepříjemnou záležitost. Zatímco v minulosti bylo zvykem nejprve šetřit a až poté utrácet, ve 21. století se stal život na dluh běžnou záležitostí. Pro dnešní společnost je také typické půjčování peněz i na věci, které nejsou nezbytně nutné. Jedná se například o luxusní dovolenou či nákup vánočních dárků. Každý jednotlivec se může celkem snadno dostat do tíživé finanční situace. V případě, že se jedná o přechodný stav způsobený současným nepoměrem mezi příjmy a výdaji, je nejčastěji vyhledávanou formou řešení spotřebitelský úvěr.

V současnosti je trh nasycen celou řadou subjektů, které v rámci svých úvěrových produktů nabízí tento typ úvěru. Spotřebitelé si tak mohou vybrat z širokého spektra poskytovatelů těchto úvěrů a porovnávat jejich nabídky. Spotřebitelský úvěr může být zřízen u bankovní instituce či instituce nebankovní. Poskytování spotřebitelských úvěrů bankami má dlouhou tradici. V současné době však stále více nebankovních institucí bankám konkuruje. Základní podmínkou pro získání bankovního úvěru je dosažení plnoletosti občana a trvalý pobyt (popř. povolení k trvalému pobytu) na území ČR. Tyto podmínky však nejsou pro instituce dostačující a vyžadují splnění i dalších podmínek. Důvodů pro zamítnutí žádosti o úvěr může být celá řada. Jelikož si banky kladou mnohem přísnější podmínky, nejsou bankovní produkty dostupné všem klientům. Nebankovní společnosti jsou při poskytování úvěrů mnohem vstřícnější, a proto je mnohdy jedinou možností, jak získat potřebné finance právě nebankovní půjčka. Pověst nebankovních společností však není nejlepší. Většina lidí má k těmto institucím menší důvěru z důvodu jejich kratší tradice. Také nestandardní podnikatelské praktiky některých nebankovních společností mohou způsobovat špatné názory veřejnosti na tyto instituce. Realita však může být zcela odlišná, kdy i mezi nebankovními institucemi lze najít ty poctivé.

Cílem práce je přiblížit problematiku spotřebitelských úvěrů a zhodnotit výhodnost a další aspekty těchto úvěrových produktů ve vybraných bankovních a nebankovních institucích v ČR. Společně s centrální bankou jsou v každé zemi bankovní a nebankovní společnosti součástí bankovního systému. V první části práce je proto věnována pozornost charakteristice bankovního systému. Další kapitola je poté zaměřena na vývoj a charakteristiku pouze českého bankovního systému a nebankovních finančních zprostředkovatelů působících v ČR. Pro porovnání podmínek poskytování spotřebitelských úvěrů jednotlivých institucí je v této bakalářské práci použita komparativní metoda a

metoda deskripce. Podmínky poskytování úvěrů jsou porovnávány u dvou bankovních a dvou nebankovních institucí. Za bankovní společnosti je vybrána konkrétně Česká spořitelna, a. s. a Air Bank, a. s. Nebankovní společnosti jsou reprezentovány společnostmi Cetelem, a. s. a Provident Financial, s. r. o. Tyto instituce nabízí různé druhy spotřebitelských úvěrů, z nichž často využívaný je úvěr bez prokazování účelu. Podmínky poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů těchto bankovních a nebankovních institucí jsou popsány a následně je provedena jejich komparace na modelovém příkladu.

2 BANKOVNÍ SYSTÉM

Dle Šedové (2001) je bankovní systém souhrn všech bankovních institucí v dané zemi a uspořádání vztahů mezi nimi. Způsob fungování bankovního systému a jeho funkce jsou determinovány především ekonomickým prostředím v jednotlivých zemích, právním systémem, zapojením země do mezinárodní spolupráce, ale také tradicí atd. Na strukturu bankovního systému je možno dále pohlížet například dle mikroekonomických funkcí nebo na základě činností, ke kterým mají jednotlivé subjekty oprávnění. Druhá kapitola je v první řadě zaměřena na bankovní instituce, které jsou nedílnou součástí finančního trhu. Následně je charakterizován finanční trh, uvedeny druhy těchto trhů a popsány subjekty finančního trhu, tedy finanční zprostředkovatelé. Pozornost je poté věnována bankovnímu systému. Je popsána historie bankovního systému, formy uspořádání bankovní soustavy a subjekty, které jsou součástí bankovní soustavy. Jedná se o centrální banku, u níž jsou popsány její hlavní funkce a nástroje, které používá. Dále jsou charakterizovány komerční banky, jejich funkce a produkty, které nabízejí svým klientům a v neposlední řadě také nebankovní finanční zprostředkovatelé, kteří se stali významným subjektem na finančních trzích.

2.1 Struktura finančního systému a finanční trh

Ačkoliv jsou banky hlavními subjekty finančního systému, postupem času narůstá význam dalších subjektů, a to nebankovních finančních institucí. Proto dle Půlpánové (2007) musí banky jako finanční instituce reagovat na celou řadu podnětů, které přicházejí nejen z prostředí bankovního systému, ale také ze širšího finančního okolí.

Dle Poloučka (2009) finanční systém v jednotlivých zemích představuje originálně strukturovaný prostor, ve kterém jsou prováděny finanční služby. Aby byl finanční systém kvalitní, je požadována jeho stabilita. Je možné rozlišovat dva základní typy finančních systémů:

- finanční systém založený na finančních trzích (M - systém),
- finanční systém založený na bankách (B – systém).

V B – systému jsou finanční trhy pro firmy jen doplňkovým zdrojem financování, jelikož převážnou část cizích zdrojů získávají od bank ve formě úvěrů. Naopak M – systém

se zakládá především na zprostředkování prostřednictvím finančních trhů, kdy domácnosti a jednotlivci přímo investují do CP a na kapitálovém trhu prostřednictvím institucionálních investorů.

Mishkin (2013) poukazuje na fakt, že pro finanční trhy je typický výskyt mnoha různých typů soukromých finančních institucí. Mezi tyto instituce lze řadit banky, pojišťovny, vzájemné fondy, finanční společnosti či investiční banky. Všechny tyto instituce jsou regulovány vládou (státem).

Revenda (2012) uvádí, že banky a bankovní služby tvoří nemalou část finančního trhu, na kterém se obchoduje s finančními instrumenty. Systém finančních trhů umožňuje přenos finančních prostředků od subjektů, které jich mají dostatek, k subjektům deficitním. Polouček (2009, s. 207) uvádí, že „*v ekonomice bez finančních trhů by dočasně volné finanční prostředky pravděpodobně zůstaly nevyužity, přebytkové subjekty by byly méně motivovány k tvorbě úspor a deficitní jednotky by měly omezené možnosti získání finančních prostředků pro realizaci svých investičních záměrů nebo spotřebních výdajů.*“

Přesun finančních prostředků od přebytkových subjektů k deficitním na finančních trzích probíhá prostřednictvím různých druhů finančních instrumentů, které přebytkové subjekty nakupují. Tyto finanční instrumenty jsou emitovány deficitními subjekty či finančními zprostředkovateli. Z tohoto pohledu tvoří finanční trhy institucionální a organizační rámec, díky kterému mohou být prodávány a nakupovány finanční instrumenty (Polouček, 2009).

Prostřednictvím obchodování finančních instrumentů na finančních trzích dochází také k redistribuci rizika mezi jednotlivými ekonomickými jednotkami. Finanční trhy uskutečněním těchto obchodů podstatně usnadňují. V této souvislosti Polouček (2009) uvádí, že finanční trhy plní některé významné ekonomické funkce, mezi které patří:

- determinace ceny,
- poskytování likvidity,
- redukce transakčních nákladů.

Finanční trhy determinují ceny. Vzájemným působením nabídky a poptávky na finančních trzích jsou určeny ceny finančních instrumentů, které jsou obchodovány právě na těchto trzích a tím jsou také stanoveny kurzy cenných papírů (CP) a úrokové sazby. Finanční trhy tímto způsobem signalizují požadovaný přesun zdrojů v ekonomice prostřednictvím finančních aktiv. Ukazují podnikům a domácnostem možnosti, kde a jak nabýt finanční zdroje emisí finančních instrumentů nebo jak výhodně investovat vlastní prostředky či úspory jejich nákupem.

Za další důležitou funkci finančních trhů lze považovat poskytování likvidity, neboť v případě potřeby dovolují prodej finančních instrumentů jejich vlastníkům na sekundárním trhu. Likvidita jednotlivých druhů finančních instrumentů se liší, tím se liší i stupeň likvidity finančních trhů, na nichž jsou náležitě dokumenty obchodovány.

Další funkci finančních trhů je možné spatřit v redukci transakčních nákladů, které účastníci trhu vynakládají ve formě vyhledávacích nebo informačních nákladů. Informace jsou nezbytné jak pro subjekty, kteří se chystají vstoupit na trh, tak pro subjekty, kteří již finanční operace realizují. Právě finanční trhy představují v této souvislosti důležitý zdroj informací, které jednak shromažďuje a také je šíří.

2.1.1 Druhy finančních trhů

Polouček (2009) uvádí, že finanční trhy jsou jako systém tvořené řadou jednotlivých trhů a jejich segmentů. Společným znakem všech finančních trhů je skutečnost, že vytvářejí prostor pro přesun zdrojů od věřitelů k dlužníkům a od přebytkových subjektů k subjektům deficitním. Jednotlivé segmenty finančních trhů mají však řadu svých specifických rysů, které je navzájem odlišuje. Finanční trhy lze pak klasifikovat a důkladněji členit podle různých hledisek.

Pravděpodobně nejpoužívanější členění finančních trhů je znázorněno na obrázku č. 2.1. Dle této klasifikace Polouček (2009) člení finanční trh na:

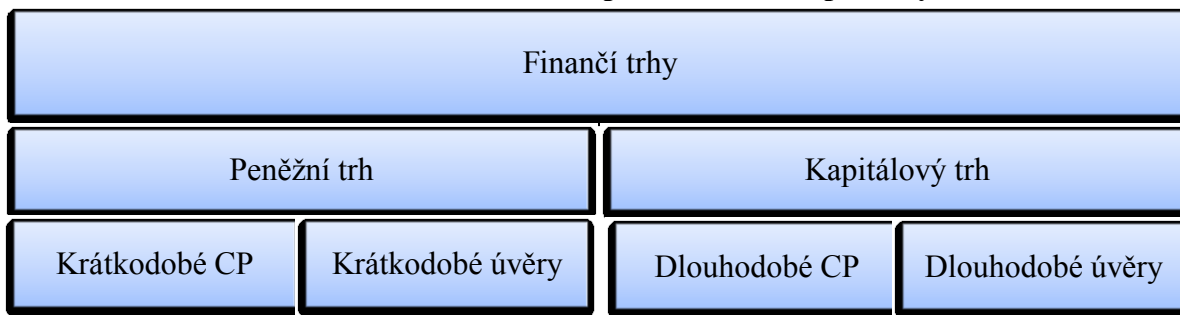
- peněžní trh,
- kapitálový trh.

Na peněžní trh vstupuje centrální banka (CB) a stát, který zastupuje ministerstvo financí. Na tomto trhu se obchoduje s krátkodobými úvěry a finančními instrumenty se splatností do jednoho roku (krátkodobé CP). Naproti tomu kapitálový trh představuje trh, na kterém se obchoduje s dlouhodobými úvěry a finančními instrumenty s dobou splatnosti delší než jeden rok. Okruh subjektů, jež obchodují na tomto trhu, je podstatně širší.

Kapitálový trh lze dále členit dle lhůty splatnosti. V této souvislosti Polouček (2009) rozlišuje trh:

- *střednědobý*, kde se obchoduje s finančními instrumenty, které jsou splatné ve lhůtě 4 – 7 let (střednědobé úvěry a dluhopisy),
- *dlouhodobý*, kde se obchoduje s finančními instrumenty ve lhůtě splatnosti delší než 4 – 7 let (dlouhodobé úvěry a dluhopisy) a finančními instrumenty, u nichž lhůta splatnosti stanovena není (podílové listy, akcie).

Obrázek č. 2.1: Členění finančních trhů na peněžní trh a kapitálový trh

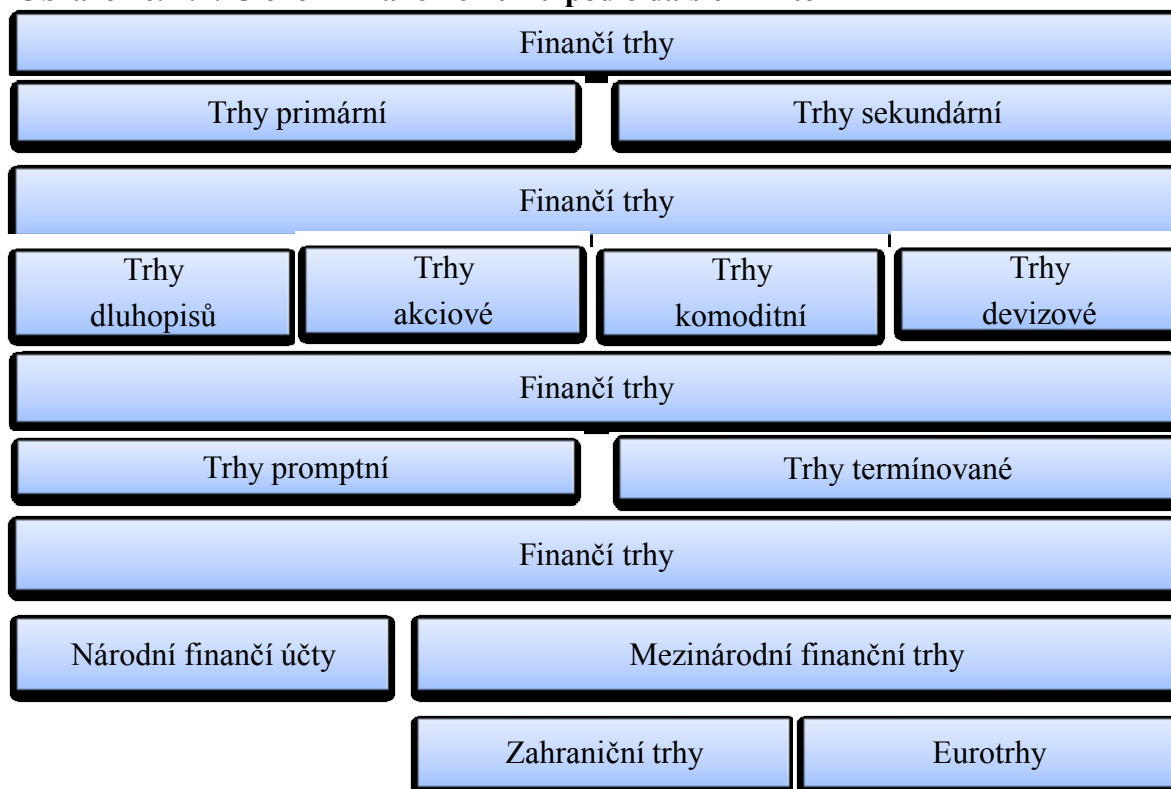

Zdroj: Polouček a kol. (2009), vlastní zpracování

Polouček (2009) uvádí řadu dalších možných členění finančního trhu, které je zobrazeno na obrázku č. 2.2. Dle tohoto členění je možné rozlišovat trh primární a trh sekundární. Zatímco na primárních trzích se obchoduje s nově vydanými finančními instrumenty (dluhopisy, akciemi, úvěry), na sekundárních trzích se obchoduje s již dříve vydanými finančními instrumenty. Dle předmětu obchodování je vymezen finanční trh na trh dluhopisů, trh akciový, trh komoditní a trh devizový. Další možná klasifikace finančních trhů je členění na trhy promptní a trhy termínované či na trhy národní a mezinárodní. V případě mezinárodních finančních trhů je však také nutné rozlišovat trhy zahraniční a eurotrhy.¹

¹ Členění finančních trhů podle těchto kritérií popisuje blíže Polouček (2009).

Obrázek č. 2.2: Členění finančních trhů podle dalších kritérií

Zdroj: Polouček a kol. (2009), vlastní zpracování

2.1.2 Finanční zprostředkovatelé

Dle Revendy (2012) může být alokace finančních prostředků uskutečňovaná pomocí finančního trhu prováděna dvěma způsoby:

- *přímo* mezi přebytkovými a deficitními subjekty,
- *nepřímo* prostřednictvím finančních zprostředkovatelů.

Forma přímého financování je prováděna pomocí různých druhů CP a mezi přebytkový a deficitní subjekt nevstupuje žádný další mezičlánek. Na druhé straně nepřímé financování je založeno na tom, že mezi dlužníkem a věřitelem stojí další subjekt – finanční zprostředkovatel, který přijímá prostředky od věřitelů a dále je poskytuje dlužníkům na vlastní účet.

Revenda (2012) uvádí, že na trhu vystupuje řada dalších finančních zprostředkovatelů, zpravidla se dělí na:

- bankovní finanční zprostředkovatelé, kteří přijímají různé formy vkladů (pouze banky mohou přijímat vklady od veřejnosti) a poskytují úvěry,
- nebankovní finanční zprostředkovatelé, což jsou finanční instituce, které nevlastní bankovní licenci (nejčastěji mezi ně patří pojišťovny, penzijní fondy či podílové a investiční fondy).

Podle Revendy (2012) mají finanční zprostředkovatelé, především banky, velký význam pro fungování finančního trhu. Mezi jejich základní funkce lze považovat:

- transformaci peněz a kapitálu,
- zabezpečení efektivního finančního zprostředkování,
- uskutečňování platebního styku.

Transformace peněz a kapitálu se zakládá na tom, že finanční zprostředkovatelé, kteří získali peníze od věřitelů (tj. své závazky), dále tyto prostředky poskytují dlužníkům v jiných formách, s jinými významnými charakteristikami. Mezi nejdůležitější formy transformace peněz prováděné finančními zprostředkovateli patří kvantitativní transformace, časová transformace, transformace z hlediska úvěrového rizika, transformace z hlediska obchodovatelnosti a transformace měnová.

Další funkce spočívá v efektivním finančním zprostředkování. Ve spoustě případů jsou transakční náklady nižší v případě, že k jejich alokaci dochází prostřednictvím finančních zprostředkovatelů. V souvislosti s tím Revenda (2012) tvrdí, že je tato alokace efektivnější, než v případě přímého financování. Přímé financování je výhodnější zejména u velkých bonitních dlužníků.

Ve vyspělých zemích představuje platební styk, prováděný prostřednictvím finančních zprostředkovatelů, rozhodující část prováděných plateb v ekonomice. Banky jsou způsobilé provádět rychle a bezpečně platební transakce v obrovských objemech po celém světě, a to díky jejich propojenosti, rozsáhlé pobočkové síti, ale zejména využití výpočetní techniky a moderním platebním instrumentům.

2.2 Historie bankovního systému

Jakubec (2002) bankovníctví úzce spojuje s obchodem a směnou zboží. Právě banky byly instituce, které se postupem času staly motorem hospodářského růstu. Již ve 12. století bylo možné najít instituce, které se bankám podobaly. Tyto instituce vznikaly v severní Itálii, a proto samotný název pochází z italštiny. V 15. století byly vytvořeny tři základní střediska bankovníctví, a to v severní Itálii, Katalánsku v severozápadním Španělsku a Flandrech (území dnešní Belgie). Tyto bankovní instituce prováděly tvorbu depozit, realizovaly bezhotovostní platební styk pomocí směnek a žirový obchod, který vedl ke vzniku bankovních účtů. Vývoj obchodních transakcí a objem obchodu vylučoval platbu hotovými penězi. Došlo k vzrůstu významu úvěru a skontrace, což představuje

kompenzaci vzájemných závazků. Dále vzrostl význam směnky, jejíž oběh se prorazil v 16. století.

Dle Jakubce (2002) se na konci středověku bankovnínictví začínalo rozvíjet v Amsterdamu, kde vznikaly nové bankovní instituce jako městské banky. Během 18. století poté vznikl nový typ banky, a to banka státní. Tento typ banky sloužil ke zvýšení státních příjmů a představoval záruku finanční stability státu. V dalším století pak bylo v Evropě vytvořeno moderní akciové bankovnínictví.

Jakubec (2002) uvádí, že soukromé bankovní domy představovaly až do poloviny 19. století jak v západní, tak ve střední Evropě hlavního nositele úvěrnictví. Tyto domy byly ve vlastnictví jednotlivců či několika společníků, kteří prováděli společné bankovní obchody a vyvinuli se v podstatě z velkoobchodních firem. Mezi tyto vlastníky patřili směnárníci, speditéři, zastavárnici, velkoobchodníci, zlatníci, šperkaři či lichváři.

2.3 Formy uspořádání bankovního systému

Dle Revendy (2012) je bankovní systém jednotlivých zemí tvořen centrální bankou a sítí obchodních bank. Bankovní sektor lze členit dle mikroekonomických funkcí na bankovní systém:

- jednostupňový,
- dvoustupňový.

Počátky bankovnínictví jsou spojovány zejména s jednostupňovým bankovním systémem, kdy centrální banka neexistuje a jednotlivé banky plní veškeré funkce. Bankovní systémy v současnosti jsou však především založeny na dvoustupňovém principu. Dvoustupňový bankovní systém se zakládá na institucionálním oddělení makroekonomické a mikroekonomické funkce. Zatímco makroekonomickou funkci zajišťuje centrální banka, mikroekonomická funkce je doménou sítě obchodních bank.

Kašparovská (2010) uvádí, že v každém bankovním systému vystupuje centrální banka a komerční banky. V případě komerčního bankovnínictví je možné bankovní systém také členit na:

- univerzální bankovní systém,
- oddělený bankovní systém.

Pro univerzální bankovní systém je typické, že komerční banky provádějí jak obchody komerční, tak investiční povahy. Zatímco u odděleného bankovního systému jsou od sebe komerční a investiční obchody institucionálně odděleny.

2.4 Subjekty bankovního trhu

Půlpánová (2007) uvádí, že bankovní systém jednotlivých zemí je originálním výsledkem určitého historického vývoje a obsahuje odlišné subjekty různého druhu, přičemž jejich společné vazby mohou mít rozdílnou kvalitu. Bankovní systém představuje souhrn prvků (bank) vystupujících v určité době v daném státu a souhrn vztahů, které vznikají jednak vzájemně mezi nimi, ale i mezi nimi a prvky (subjekty) vnějšího prostoru. Na bankovním trhu se vyskytuje centrální banka (CB), komerční banky či nebankovní finanční zprostředkovatelé.

2.5 Centrální banka

Revenda (2012) považuje vznik CB za významný mezník na cestě rozvoje bankovníctví. Z pohledu současnosti se mohou jevit některé původní důvody zakládání CB jako sporné. Tentýž autor se však domnívá, že pozdější vývoj těchto institucí vedl k ospravedlnění jejich existence i růstu.²

2.5.1 Charakteristika centrální banky

CB mají na finančním trhu důležitou roli především ve vztahu ke komerčním bankám, vládním institucím a ostatním CB. Centrální bankéři prostřednictvím své politiky ovlivňují úrokové sazby, objem úvěrů a nabídku peněz. To vše má vliv na finanční trhy a makroekonomické indikátory (např. agregátní výstup a inflaci). V současnosti představují CB instituce, které mají nezastupitelné místo zejména v oblastech monetární politiky a regulace bank a jiných finančních institucí (Dvořák, 2008).

Revenda (2012) uvádí, že mezi cíle CB patří podpora cenové stability. O dosažení těchto cílů CB usilují prostřednictvím nástrojů.³

² Historicky nejdůležitějšími důvody založení CB byly války s destruktivním působením na státní pokladny, nedostatečné zdroje v podobě drahých kovů a sklony vlád či panovníků k rozhazovačnosti. CB plnily původně dvě funkce. Vedly účty pro panovníka (vládu) a dodávali chybějící finanční prostředky na krytí výdajů panovníka (vlády). Postupem času však CB přestali působit pouze jako státní pokladny a začali plnit další funkce (Revenda, 2012).

³ Nástroje, které CB užívá ke splnění cílů, jsou popsány níže v podkapitole č. 2.5.3.

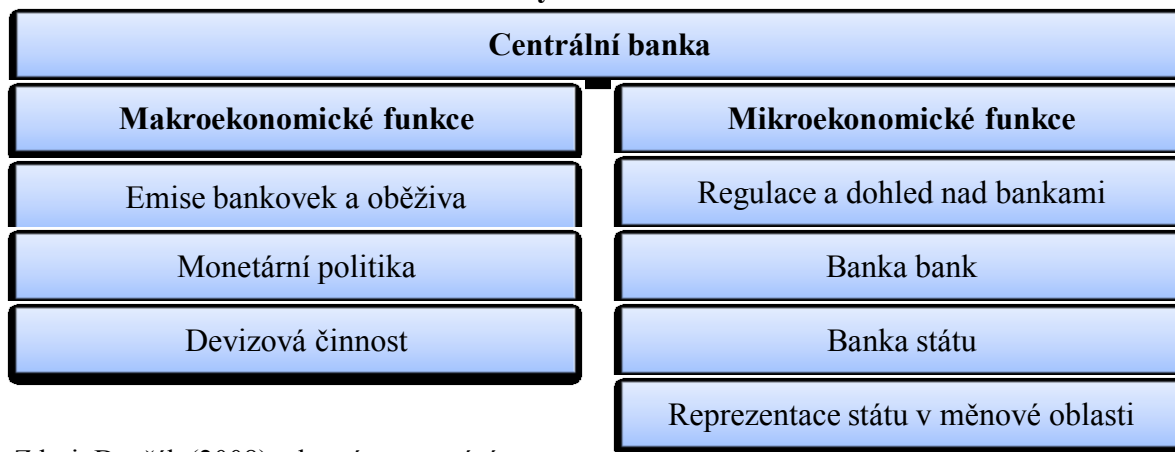
2.5.2 Funkce centrální banky

Dvořák (2008) uvádí, že v současnosti plní CB v tržních ekonomikách dva hlavní okruhy funkcí:

- makroekonomické funkce (zajištění stabilního měnového vývoje),
- mikroekonomické funkce (zajištění bezpečnosti, spolehlivosti, efektivnosti a důvěryhodnosti bankovního systému).

Obrázek č. 2.3 znázorňuje přehled základních funkcí CB. Je třeba zmínit, že CB ne vždy dohlíží na bankovní systém.⁴

Obrázek č. 2.3: Funkce centrální banky

Zdroj: Dvořák (2008), vlastní zpracování

Za makroekonomické funkce Revenda (2012) považuje:

- emisi bankovek a oběživa,
- monetární politiku,
- devizovou činnost.

Jedna z hlavních funkcí CB je emise hotovostních peněz, tedy bankovek a mincí na daném území. Emisní monopol hotovostních peněz je prioritní charakteristikou centrální banky. CB měla možnost přesně ovlivňovat celkové množství peněz v oběhu, avšak s vývojem bezhotovostních peněz se jí možnosti v této oblasti snižují.

CB také představuje vrcholný subjekt monetární politiky. Tuto funkci vrcholné autority lze chápat dvojím způsobem. V prvním případě CB monetární politiku provádí, ale nerozhoduje (alespoň ne sama) o jejím charakteru a prioritních cílech. V opačném případě CB monetární politiku provádí a zároveň rozhoduje v rámci daném zákonem. V souvislosti

⁴ Jedná se např. o samostatné dozorové instituce ve Velké Británii a Maďarsku (Dvořák, 2008).

s tím Revenda (2012) tvrdí, že v dnešní době jsou CB ve většině zemí v měnové oblasti samostatné, a to včetně České republiky.

Mezi další funkci CB lze řadit správu devizových rezerv, kdy CB devizové rezervy státu shromažďuje a operuje s nimi na devizovém trhu. Pro tyto operace je typické, že zajišťují devizovou likviditu země, udržují hodnotu devizových rezerv, ovlivňují vývoj a úroveň měnového kursu domácí měny vůči měnám zahraničním a zajišťují výnosy z devizových rezerv.

Za mikroekonomické funkce, které CB banka plní, Revenda (2012) považuje:

- regulaci a dohled nad bankami,
- banku bank,
- banku státu,
- reprezentaci státu v měnové oblasti.

Důležitou úlohou CB je regulace a dohled bankovního systému. V případě neplnění pravidel musí banky nést odpovědnost. Neplnění pravidel může vést až ke ztrátě bankovní licence či k ukončení činnosti. Ve všech vyspělých ekonomikách představuje CB hlavní instituci regulace, s výjimkou základní zákonné úpravy, která spadá pod kompetenci zákonodárných sborů.

CB představuje také banku bank. V souvislosti s touto funkcí CB vede účty ostatním bankám, přijímá vklady od bank, poskytuje úvěry bankovním institucím, provádí platební zúčtovací a další operace ve vztahu k nim a vzájemně mezi nimi.

Jedna z dalších funkcí CB je vedení účtů a provádění operací pro vládu, centrální orgány, některé podniky veřejného sektoru a orgány místní moci a správy. CB v tomto případě vystupuje jako banka státu (vlády). Mezi operace, které provádí CB pro vládu, lze řadit činnosti, které se pojí s pokladním plněním státního rozpočtu (vedení účtů, úhrady, inkasa a jiné operace, které jsou spojeny s běžným hospodařením státního rozpočtu v daném roce) a správu státního dluhu.

CB také reprezentuje stát v měnové oblasti. Jedná se o vztahy k zahraničí a vztahy k veřejnosti. Ve vztahu k zahraničí CB vystupuje jako reprezentant daného státu, resp. jeho vlády v měnové oblasti. Ve vztahu k veřejnosti, pod kterou rozumíme nebankovní a bankovní subjekty, by CB měla ustavičně vysvětlovat své přístupy a také přesvědčovat o jejich nutnosti a správnosti. Měla by provádět transparentní politiku, a tím systematicky budovat svoji důvěryhodnost. To vede k vytváření základů účinné monetární politiky a podmínek k provádění také nepopulárních opatření.

2.5.3 Nástroje centrální banky

Revenda (2012) uvádí, že o plnění stanovených cílů usilují CB prostřednictvím nástrojů. Nástroje monetární politiky je možné členit z různých hledisek.

Nejčastěji jsou nástroje členěny podle jejich charakteru. V této souvislosti Revenda (2012) rozlišuje nástroje:

- administrativní (přímé),
- tržní (nepřímé).

Užití nástrojů nepřímých je v tržní ekonomice častější, než uplatnění nástrojů přímých. Banky, jež podléhají regulaci, se musí těmto nástrojům podřídít. Tyto nástroje ovlivňují rozhodování bank.

Revenda (2012) nástroje CB rozlišuje nástroje také z hlediska intenzity využívání na používané a občasné či z hlediska rychlosti zavedení na okamžitě použitelné a použitelné s poskytnutím určité doby bankám k adaptaci.⁵

Mezi tržní nástroje CB Revenda (2012) řadí:

- operace na volném trhu,
- diskontní nástroje,
- kursové intervence,
- povinné minimální rezervy.

Operace na volném trhu jsou nejpoužívanější nástroje, které CB používá. Těmito nástroji je možné regulovat měnovou bázi oběma směry. Tato skupina nástrojů je vysoce operativní a uskutečňují se vždy bezhotovostně. Operace se zakládají na nákupech a prodeích krátkodobých CP mezi CB a ostatními bankami. CB obchoduje jak se státními CP, tak s vlastními CP. V obou případech se jedná o CP dluhového typu, které mají krátkodobý charakter a jsou vysoce kvalitní.

Další nástroje, které CB používá, jsou zpravidla využívány v tržních ekonomikách. Jedná se o diskontní nástroje, mezi které patří úvěry CB (diskontní úvěry, lombardní úvěry), úrokové sazby, automatické facility, způsoby krytí, lhůty splatnosti, limity objemu a další podmínky úvěrů CB.

Mezi jiné nástroje, které CB užívá lze řadit kursové intervence. Prostřednictvím kursových intervencí banka ovlivňuje měnový kurs domácí měny. Intervenovat může CB přímo nebo nepřímo. V případě nepřímých intervencí CB mění úrokové sazby a ovlivňuje

⁵ Tyto nástroje popisuje blíže Revenda (2012).

tak pohyb zahraničního kapitálu. Avšak mnohem více jsou používány přímé intervence, které spočívají v prodeji a nákupu domácí měny za měnu zahraniční.

Také povinné minimální rezervy patří mezi nástroje používané CB. Tyto rezervy mají povinnost vytvářet jednotlivé banky u CB. Banky ukládají vklady u CB, přičemž výše je dána procentní sazbou z vkladů (a jiných pohledávek) domácích nebankovních institucí u bank. Povinné minimální rezervy ovlivňují zejména peněžní multiplikátor.⁶ Prostřednictvím zvýšení sazeb povinných minimálních rezerv se hodnoty peněžních multiplikátorů snižují a naopak.

Mezi nástroje administrativního charakteru Revenda (2012) řadí:

- limity úrokových sazeb,
- limity úvěrů bank.

V případě užití limitů úrokových sazeb bank, CB přímo zasahuje do jejich úvěrové a depozitní činnosti. CB může stanovit maximální úrokové sazby z úvěrů bank a maximální nebo minimální úrokové sazby z vkladů v bankách.

CB ale také může stanovit limity úvěrů bank. Existují dva druhy limitů, a to relativní úvěrové limity a absolutní úvěrové limity. Relativní úvěrové limity představují limity úvěru, které CB poskytuje bankám. Absolutní úvěrové limity se vztahují na úvěry, které obchodní banky poskytují nebankovním subjektům.

2.6 Komerční banky

Dle Kašparovské (2010) v každé tržní ekonomice vystupují obchodní banky, které jsou jedním z nejdůležitějších finančních zprostředkovatelů. Zákon o bankách⁷ umožňuje komerčním bankám provádět jak komerční obchody, tak investiční obchody “pod jednou střechou.”

Kašparovská (2010) za obchody komerční povahy považuje klasické bankovní obchody (nákup vkladů, prodej úvěrů a provádění platebního styku). Z těchto obchodů banky generují úrokové náklady a úrokové výnosy, ale také poplatky a provize spojené s prováděním služeb v oblasti úvěrování, platebního styku či v oblasti vkladové politiky. Mezi obchody investiční povahy patří nákupy a prodeje CP na vlastní účet banky, správa portfolia pro klienty, majetkové účasti bank, devizové a směnářské obchody apod.

⁶ Poměr mezi měnovými agregáty a měnovou bází (Revenda, 2012).

⁷ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách.

Výnosy z těchto obchodů pak tvoří provize a poplatky, ale také výnosy získané díky změnám tržních cen nakoupených a prodaných CP bankou.

2.6.1 Charakteristika komerčních bank

Dle Sekerky (2010) je činnost komerčních bank upravena samostatným zákonem, zákonem o bankách. Pro provádění bankovní činnosti je nutné získat bankovní licenci. Provádění činnosti bankovní instituce musí být v souladu s pravidly obezřetného podnikání, kdy účelem je zabránit rizikovým obchodům. V případě porušení některých z pravidel mohou být bankám uděleny pokuty.

Sekerka (2010) rozlišuje komerční banky:

- univerzální,
- specializované (teritoriálně, zákaznický, produktově).

Univerzální banky vlastní plnou bankovní licenci a nabízejí své služby všem zákaznickým třídám. V případě specializovaných bank lze dále rozlišovat specializované banky teritoriálně, zákaznický a produktově. Zatímco specializované banky teritoriálně mají plnou bankovní licenci a provádějí svou činnost v určitém regionu, zákaznický specializované banky poskytují své služby při plné bankovní licenci jen vybraným skupinám. Produktově specializované banky, na rozdíl od výše zmíněných třech specializovaných bank, mají pouze omezenou bankovní licenci, a to na prodej konkrétních bankovních produktů.

Sekerka (2010) uvádí, že bankovní služby poskytované obyvatelstvu a podnikům spadají pod kompetenci zejména obchodních bank a spořitelen, avšak v některých zemích poskytují bankovní služby úvěrová družstva, které mají oproti obchodním bankám a spořitelnám často vyšší úrokové míry z vkladů, ale nižší úrokové míry z úvěrů.

2.6.2 Funkce komerčních bank

Podle Sekerky (2010) jsou jednotlivé funkce bank naplňovány prostřednictvím poskytování úvěrů a přijímání vkladů od veřejnosti. Mezi tyto základní funkce patří:

- depozitní funkce,
- úvěrová funkce.

Depozitní funkce spočívá v průběžném ukládání peněz klientů do banky a výběru peněz z bankovních institucí. Depozitem jsou peněžní prostředky, které byly bance svěřeny a představují pro banku závazek na výplatu vůči vkladateli. Banka svým zákazníkům

nabízí různé druhy účtů. Nabízí účty, kdy si může klient vybrat své uložené peněžní prostředky kdykoli, aniž by to bance oznámil předem. V takovém případě se jedná o vklady na viděnou a netermínovaná depozita. Dalšími typy účtů, které banky poskytují svým zákazníkům, jsou termínovaná depozita. V tomto případě si klient může svůj vklad vybrat v určitém dohodnutém termínu nebo banku musí předem uvědomit o zamyšleném výběru peněz. Banka také plní funkci zprostředkovatele plateb. Tato funkce spočívá v tom, že klient, který si uložil u banky peníze jako netermínový vklad, má možnost toto depozitum použít k úhradě svých závazků. Klient může své závazky hradit prostřednictvím podání příkazu k bezhotovostnímu převodu peněz či prostřednictvím šeku nebo platební karty.

Další svou funkci banky plní poskytováním úvěrů spotřebitelům, malým a velkým podnikům či státu. Jedná se o funkci úvěrovou. Úvěr jsou poskytnuté peněžní prostředky, za které banka žádá úrok. Tyto peněžní prostředky jsou poskytnuty dočasně a mohou být v jakékoli podobě. Splatnost jednotlivých úvěrů či výše úvěrů se může lišit.

Mezi další možné služby, které banka poskytuje svým klientům, patří například investice do CP na vlastní účet, otevírání akreditivů, finanční leasing, směnárenská činnost, pronájem bezpečnostních schránek či poskytování bankovních záruk, investičních služeb a bankovních informací.

2.6.3 Bankovní produkty

Půlpánová (2007) bankovním produktem rozumí poskytnutí služby klientovi, přičemž tato služba je nemateriální povahy. V souvislosti s bouřlivým rozvojem technologií probíhají v produktové sféře bankovníctví inovační procesy, které mohou výrazně posunout tradiční podstatu bankovního produktu.

V souvislosti s tím autorka uvádí, že pro tradiční bankovní produkty je typické, že:

- mají nákladově duální charakter, kdy je potřebné rozlišit náklady na pořízené zdroje a náklady věcné (především ve spojení s interními nákladovými kalkulacemi),
- jsou navzájem intenzivně provázané,
- nejsou patentovány, a proto má uvedení nového produktu na trh komparativní výhodu s poměrně krátkodobým charakterem, jelikož mohou být přejímány konkurencí,
- důležitou roli při jejich prezentování hraje marketing a reklama,
- nové technologie obměňují tradiční separaci utváření bankovního produktu od distribuce daného bankovního produktu.

Všechny banky nabízí celou řadu bankovních produktů. V souvislosti s tím Půlpánová (2007) tvrdí, že existují dvě uplatňované varianty dělení bankovních produktů, které se obvykle používají, a to:

- tradiční přístup,
- novější přístup.

Tradiční přístup akceptuje pohled banky, kdy je možné rozlišovat produkty aktivní a pasivní. Zatímco u aktivních produktů vystupuje banka v roli věřitele, u pasivních produktů vystupuje v roli dlužníka. Novější přístup vychází z pohledu klienta a patří sem zajištění financování, provádění platebního styku či finanční investování

Král⁸ (2009) vychází z tradičního přístupu. Vysvětluje, že aktivní obchody bank představují investování cizích a vlastních zdrojů do půjček a úvěrů. V případě peněžní půjčky banka svému klientovi přímo poskytuje jednorázově sjednanou peněžní částku, kterou klient pravidelně splácí včetně úroků. Jde o půjčku poskytovanou fyzickým osobám, jejíž obnos je menší a doba splatnosti je do 1 roku. Naproti tomu úvěr představuje slib banky, že za úvěrového klienta provede třetím osobám platby za služby nebo zboží na účel, který byl předem odsouhlasen.⁸

Jelikož bez obdržení zdrojů by banky nemohly půjčovat peněžní prostředky dalším subjektům, lze považovat pasivní obchody bank za hlavní zdroj jednotlivých bank. Mezi tyto obchody patří vklad na viděnou, úsporní vklady, terminované vklady, devizové vklady, depozitní certifikáty, stavební spoření, bankovní obligace, úvěry od ostatních bank či CB a životní pojištění.

2.7 Nebankovní finanční zprostředkovatelé

Revenda (1996) tvrdí, že nebankovní finanční instituce se postupně staly významným subjektem na finančních trzích. Jedná se zejména o investiční, podílové či penzijní fondy a o obchodníky s CP. Nebankovní finanční zprostředkovatelé bývají označovány jako finanční instituce.

Polouček (2009) upřesňuje, že finanční instituce jsou subjekty, které vytváří finanční instrumenty, obchodují s nimi na finančních trzích a zprostředkovávají pohyb zdrojů mezi subjekty trhu. Finančních institucí na trhu lze najít celou řadu. Jejich charakteristickým rysem je dynamický rozvoj, univerzalizace a globalizace.

⁸ Úvěrovým produktům bankovních institucí bude blíže věnována pozornost ve třetí kapitole.

Polouček (2009, s. 415) dále tvrdí, že *“současně dochází ve finančním sektoru k závažným strukturálním změnám a k oslabování významu tradičních finančních institucí (především bank) na úkor institucí relativně nových (institucionální investoři, obchodníci s cennými papíry). Banky mají nicméně ve finančních systémech většiny zemí nadále důležité místo.”*

Nebankovní finanční instituce na finančním trhu nabízí řadu finančních služeb. Polouček (2009) člení tyto služby do čtyř oblastí, a to:

- transakční služby,
- pojišťovací služby,
- zprostředkovatelské služby,
- služby spojené s investicemi do CP a s obchodováním s CP.

Polouček (2009) uvádí, že tyto finanční instituce jsou finančními institucemi nedepozitními. To znamená, že neposkytují svým zákazníkům depozitní produkty, tedy nedávají klientům možnost uložit prostředky ve formě depozit na požádání. V historii převládaly finanční instituce depozitní, tedy banky. Jejich význam se však v posledních letech snižuje, díky tomu, že řada finančních a nefinančních institucí poskytuje svým klientům substituty služeb a produktů bankovních institucí.

Polouček (2009) řadí do skupiny nebankovních finančních institucí velice různorodé typy subjektů. Mezi tyto subjekty se řadí investiční zprostředkovatelé (peněžní fondy, investiční společnosti a fondy), smluvní finanční instituce (penzijní fondy a pojišťovny), zastavárny, směnárny, obchodníci s CP, leasingové společnosti apod.⁹

2.8 Dílčí shrnutí

V této kapitole byla věnována pozornost bankovnímu systému, který lze definovat jako souhrn všech bankovních institucí v dané zemi a uspořádání vztahů mezi nimi. Tyto bankovní instituce jsou součástí finančního systému. Je možné rozlišovat finanční systém založený na finančních trzích a finanční systém založený na bankách. Banky představují nedílnou součást finančního trhu, na kterém se uskutečňuje přenos finančních prostředků od subjektů přebytkových k subjektům deficitním. Alokace finančních prostředků může být uskutečňována přímo nebo nepřímo pomocí finančních zprostředkovatelů. Bankovní systém je tvořen třemi subjekty. Mezi ně patří centrální banka, komerční banky a

⁹ Tyto subjekty finančního trhu blíže popisuje Polouček (2009).

nebankovní finanční zprostředkovatelé, kteří se postupně stali významnou součástí finančního trhu.

3 ČESKÝ BANKOVNÍ SYSTÉM A NEBANKOVNÍ FINANČNÍ ZPROSTŘEDKOVATELÉ

Třetí kapitola je zaměřena na bankovní systém a nebankovní instituce v České republice. Na začátku této kapitoly je popsáno, jak se bankovní systém ČR vyvíjel a následně je provedena jeho charakteristika. Dále je věnována pozornost subjektům, které se na českém trhu vyskytují. Mezi tyto subjekty patří Česká národní banka (ČNB), komerční banky a v neposlední řadě také nebankovní instituce. České banky nabízí svým klientům širokou škálu produktů, kterým konkurují produkty nebankovních institucí. Bankovní produkty lze členit na produkty aktivní a pasivní. Tato kapitola se však zabývá pouze úvěrovým produktům, které spadají do aktivních obchodů bank. Je popsán vznik a zánik úvěrového obchodu, proces úvěrového obchodu a také úrok a úročení. Tato kapitola je zaměřena pouze na jeden úvěr krátkodobé povahy, a to úvěr spotřebitelský. Je věnována pozornost právní úpravě tohoto typu úvěru a jeho charakteristice. Následně jsou popsáni finanční zprostředkovatelé, kteří spotřebitelský úvěr poskytují. Poté jsou charakterizovány druhy tohoto úvěru a popsán, jak tento úvěr vzniká a zaniká.

3.1 Vývoj bankovního systému ČR

Stejně jako bankovní systémy v jiných zemích se i český bankovní systém postupně vyvíjel. Hlavními historickými mezníky byl přechod z centrálně plánovaného hospodářství na hospodářství tržní. Švarcová (2007) uvádí, že do roku 1990 byl v ČR bankovní systém jednoúrovňový. Přechod na tržní hospodářství však vyvolal potřebu přeměnit jednoúrovňový bankovní sektor na bankovní sektor dvouúrovňový. Bylo nutné oddělit CB a vytvořit navzájem si konkurující podnikatelské subjekty. Vznik nového bankovního systému představoval jeden z prvních významných porevolučních kroků, jelikož fungující trh peněz je nezbytný pro existenci tržního hospodářství.

Dle autorky je od roku 1990 v ČR dvouúrovňový bankovní systém, který je tvořen:

- ČNB, která plní roli CB, je státní institucí a nepodnikatelským subjektem,
- obchodními bankami, které jsou podnikatelskými subjekty.

CB svou licenční politikou a bankovním dohledem reguluje počet bank v ekonomice. V této souvislosti Švarcová (2007) uvádí, že se počet bank v ČR od roku 1994

do roku 2003 výrazně snížil. V roce 1994 mělo bankovní licenci 55 bank, v roce 2003 již pouze 35 bank. Právě v té době byly české banky také privatizovány a český bankovní sektor se konsolidoval. Od roku 2004 je již bankovní sektor stabilizovaný. V současnosti má v ČR oprávnění poskytovat bankovní služby celkem 44 institucí.¹⁰

Na podobu bankovního systému ČR měl rovněž zásadní vliv vstup ČR do Evropské unie (EU). V souvislosti se vstupem ČR do EU Revenda (2012) vysvětluje, že bankovní systém je determinován principy, které jsou dány směrnicemi EU. Tyto směrnice upravují jednotně v rámci EU činnost a regulaci bank. Švarcová (2007) uvádí, že v květnu roku 2004, kdy ČR vstoupila do EU, se bankovníctví změnilo. Právě ode dne vstupu je možno využít princip jednotné licence,¹¹ který je platný v řadě podnikatelských odvětví a český bankovní trh se stává součástí finančního trhu EU. Trh je tak otevřen dalším subjektům, které mají možnost využívat volný pohyb služeb. Dle údajů ČNB (2012) mohlo na konci roku 2012 na území ČR nabízet své služby celkem 329 bank z členských zemí EU. V souvislosti s využitím jednotné licence působilo na konci roku 2012 ve státech EU celkem 6 tuzemských bank,¹² avšak jejich činnost v zahraničí není pro tyto banky významná.

3.2 Charakteristika bankovního systému v ČR

Jednotlivé banky jsou v ČR rozděleny do skupin:¹³

- velké banky,
- střední banky,
- malé banky,
- pobočky zahraničních bank,
- stavební spořitelny.

¹⁰ Seznam bank a poboček zahraničních bank, které měli k 17. 3. 2014 oprávnění poskytovat bankovní služby je uveden v příloze č. 1 (ČNB, 2014a).

¹¹ Princip jednotné licence vyplývá ze základních zásad, na kterých EU stojí, a to ze svobody usazování a svobody poskytování služeb. Jednotná bankovní licence umožňuje další možnosti pro podnikání zahraničních bank z Evropské unie v ČR, ale také českých bank na území členských států EU a ESVO. Banky, popřípadě oprávněné finanční instituce či instituce oprávněné vydávat elektronické peněžní prostředky nemají povinnost procházet licenčním řízením v hostitelském státě. Zřízení pobočky v tomto státě není úplně volné, avšak postup v případě udělení bankovní licence je výrazně jednodušší. Vlivem jednotné bankovní licence se také mění postavení bankovního dohledu ČNB. Subjekty, které vlastní jednotnou bankovní licenci a působí na území ČR, podléhají dohledu a regulaci země, ve které sídlí zahraniční banka (Švarcová, 2007).

¹² Komerční banka od roku 2004, GE Money Bank od roku 2005, PPF banka a LBBW Bank od roku 2009, Česká exportní banka a Česká spořitelna od roku 2010 (ČNB, 2012).

¹³ Rozdělení bank do jednotlivých skupin k 31. 12. 2012 je uveden v příloze č. 2 (ČNB, 2012).

Podle objemu bilanční sumy se v ČR vyskytují banky velké, střední a malé. ČNB (2012) uvádí, že se v roce 2012 zvýšila bilanční suma potřebná pro zařazení do skupiny velkých a středních bank. Některé banky byly v důsledku zvýšení jejich bilanční sumy přeřazeny ze sektoru malých bank do středních bank. Pro zařazení do skupiny velkých bank je pro banku potřebná bilanční suma nad 250 mld. Kč, pro střední banky je potřebná bilanční suma ve výši 50 – 250 mld. Kč a pro banky malé bilanční suma nižší než 50 mld. Kč. Na konci roku 2012 se struktura bankovního sektoru v ČR skládala ze čtyř velkých, osmi středních a šesti malých bank.

Dalšími subjekty vyskytující se na českém trhu jsou stavební spořitelny. Revenda (2012) uvádí, že vznik stavebních spořitelen je vázán na udělení bankovní licence. Okruh činnosti těchto specializovaných bank je však omezen výhradně na tzv. stavební spoření a související produkty. Tedy přijímají účelové vklady a v návaznosti na tyto vklady a při splnění stanových podmínek poskytují účelové stavební úvěry. Dle ČNB (2014b) je počet stavebních spořitelen v ČR stabilní a v současnosti působí na českém trhu pět takových institucí.

Další subjekty vyskytující se na českém bankovním trhu jsou pobočky zahraničních bank. Pokud se jedná o pobočky bank ze zemí mimo EU, musí ke své činnosti získat licenci od ČNB, zatímco pobočky bank z EU mohou být zřizovány na základě jednotné evropské bankovní licence. Na území ČR mohou na základě příslušné notifikace poskytovat bankovní služby také banky z členských států EU v rámci volného pohybu služeb. Dle ČNB (2013) se počet poboček zahraničních bank od roku 2012 zvýšil. V roce 2012 působilo na českém trhu 20 poboček zahraničních bank, zatímco k 30. 9. 2013 v ČR působilo 22 takových institucí.

Revenda (2012) do bankovního systému ČR také řadí spořitelní a úvěrní družstva (družstevní záložny). Jelikož spořitelní a úvěrní družstva podléhají speciálnímu zákonu, naše legislativa je za banky nepovažuje. Tento speciální zákon však zejména v důsledku harmonizace s legislativou EU pro oblast bankovníctví je dnes založen na stejných principech jako zákon o bankách. Vznik nových družstevních záložen byl u nás umožněn od 1. ledna 1996. V letech 1999 – 2000 však tyto družstevní záložny dosáhly rozsáhlých problémů, a proto došlo k jejich výraznému snížení i k poklesu celkového objemu bilanční sumy. Dle ČNB (2012) působilo v roce 2011 v ČR celkem 14 družstevních záložen. Jejich celkový počet se oproti tomuto roku postupně snižoval. V roce 2011 ukončila svou činnost

UNIBON – spořitelní a úvěrní družstvo, a proto se jich na konci roku 2012 nacházelo v ČR pouze 13. V současnosti se v ČR nachází 12 družstevních záložen.¹⁴

Mezi další instituce vyskytující se na českém bankovním trhu patří Českomoravská záruční a rozvojová banka a Česká exportní banka. Tyto instituce jsou banky se státní účastí, které mají specifické zaměření. Českomoravská záruční a rozvojová banka podporuje malé a střední podniky prostřednictvím poskytování cenově zvýhodněných záruk za úvěry poskytované komerčními bankami. Je také zprostředkovatelem řady státních programů na podporu malého a středního podnikání. Česká exportní banka se zaměřuje na podporu vývozu prostřednictvím poskytování státem zvýhodněného (zejména z hlediska doby splatnosti úvěrů a výše úrokových sazeb) financování.

3.2.1 ČNB

Dle Sekerky (2010) je ČNB ústřední bankou České republiky. Její role je upravena v zákoně o České národní bance.¹⁵ ČNB se nezapisuje do obchodního rejstříku a sídlí v Praze. Jejím hlavním úkolem je péče o cenovou stabilitu. Pokud tím není zasažen hlavní cíl, ČNB také podporuje hospodářskou politiku vlády, která vede k udržitelnému hospodářskému růstu.

V souvislosti se svým hlavním cílem vykonává ČNB tyto činnosti:

- určuje měnovou politiku,
- emituje bankovky a mince,
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bankovních institucí, obstarává jejich hospodárnost a plynulost a podílí se na zabezpečení spolehlivosti, efektivnosti a bezpečnosti platebních systémů a také na jejich rozvoji,
- dohlíží nad činností českých bank, zahraničních bank a konsolidačních celků (v případě, že je jejich součástí banka, která sídlí v ČR), zajišťuje bezpečné fungování a rozvoj bankovního systému v ČR,
- vykonává další činnosti uvedené v zákoně o ČNB a zákoně o bankách.

Sekerka (2010) dále uvádí, že v souvislosti s plněním svých úkolů ČNB spolupracuje s ostatními orgány v jiných zemích (s centrálními bankami, orgány dohledu nad bankami a finančními trhy jiných zemí, mezinárodními organizacemi, které dohlíží nad bankovními institucemi a finančními trhy a též s mezinárodními organizacemi).

¹⁴ Seznam družstevních záložen k 17. 3. 2014 je uveden v příloze č. 3 (ČNB, 2014c).

¹⁵ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

Sekerka (2010) popisuje organizaci ČNB, kde nejvyšším řídicím orgánem je bankovní rada, která se skládá ze sedmi členů (guvernéra, 2 viceguvernéřů, 4 členů bankovní rady) a je jmenována a odvolávána prezidentem ČR. Do roku 2013 byly součástí organizační struktury ČNB také dva poradní orgány bankovní rady. Jednalo se o rozkladovou komisi a výbor pro finanční trh. Dle ČNB (2014d) však v roce 2013 proběhla novela zákona o ČNB, která výbor pro finanční trh zrušila. Bankovní rada má tedy v současnosti pouze jeden poradní orgán a to rozkladovou komisi. Tento poradní orgán radí bankovní radě ČNB při přípravě návrhů rozhodnutí vydávaných ve správním řízení.

3.2.2 Obchodní banky v ČR

Všechny banky v ČR musí dle Kašparovské (2010) splňovat níže uvedené čtyři základní podmínky:

- musí být právnickou osobou se sídlem v ČR, založené jako akciové společnosti,
- přijímají vklady¹⁶ od veřejnosti,
- poskytují úvěry,¹⁷
- vlastní bankovní licenci, kterou uděluje ČNB.

Revenda (2012) také zmiňuje, že v zákoně o bankách je rovněž ukotvena úprava bankovního prostředí. Tento zákon stanoví podmínky pro vznik banky, regulační rámec, činnost banky a systém pojištění vkladů. Bankovní prostředí je také podstatným způsobem determinováno opatřeními a vyhláškami ČNB, ve kterých jsou konkretizovány některé podmínky pro činnost bank, jež jsou obecně stanovené v zákoně o bankách. Tyto podmínky mají významný vliv na bankovní prostředí i operativní nástroje monetární politiky, jimiž ČNB přímo působí na činnost bank.

Tabulka č. 3.1 zobrazuje strukturu bankovního sektoru v ČR v období let 2009 – 2012. Dle ČNB (2012) byl počet stavebních spořitelů po celou dobu stabilní, avšak struktura bank a poboček zahraničních bank se v průběhu období měnila. Na konci roku 2010 byl český bankovní trh tvořen 41 bankami a pobočkami zahraničních bank. V průběhu roku 2010 žádná banka ani pobočka neukončila svou činnost. Zatímco v roce 2009 působilo na českém bankovním trhu 39 bank a poboček zahraničních bank, v roce 2010 to bylo 41. V průběhu roku 2010 totiž vstoupila na český bankovní trh Fio banka, a. s. a, zaregistrována byla také nová pobočka zahraniční banky ZUNO BANK AG,

¹⁶ Vkladem jsou svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu. Přijímání vkladů od veřejnosti v naší zemi mohou ze zákona provádět jen banky (Kašparovská, 2010).

¹⁷ Úvěr představuje dočasně poskytnuté peněžní prostředky, a to v jakékoli formě (Kašparovská, 2010).

organizační složka. Bankovní trh v ČR byl v roce 2010 tvořen 17 bankami (čtyřmi velkými, čtyřmi středními a devíti malými), 19 pobočkami zahraničních bank a pěti stavebními spořitelny. K dalšímu nárůstu bankovních institucí v ČR došlo také v roce 2011, kdy na českém trhu působilo celkem 44 bank a poboček zahraničních bank. Tedy o tři instituce více než tomu bylo v roce 2010. V roce 2011 začala nově na českém trhu působit banka Air Bank, a. s. a také pobočky zahraničních bank. Jednalo se o Bank Gutmann Aktiengesellschaft a Volksbank Löbau-Zittau eG. V tomto roce rovněž žádná banka ani pobočka neukončila svou činnost. V roce 2011 se změnilo zařazení bank do jednotlivých skupin, kdy došlo k nárůstu středních bank, a to v důsledku růstu bilanční sumy některých institucí. V roce 2012 svou činnost ukončily dvě pobočky bank, a to The Royal Bank of Scotland N.V. a Crédit Agricole Corporate and Investment Banka S.A. Prague, organizační složka. Avšak nově byla založena pobočka The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka. Na konci roku 2012 byl tedy bankovní trh tvořen 43 bankami a pobočkami zahraničních bank. Struktura bankovního sektoru se oproti roku 2011 však výrazně nezměnila, počet bank i zařazení do jednotlivých skupin bank zůstal stejný, avšak pobočky zahraničních bank se oproti roku 2011 snížily, kdy jich na konci roku 2012 působilo v ČR 20. Po celé sledované období zaujímal na českém bankovním trhu rozhodující podíl skupina čtyř velkých univerzálních bank. Mezi tyto banky patří Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., Komerční banka, a. s. a Unicredit, a. s. Složení čtyř velkých univerzálních bank nezměnilo a podíl na celkových aktivech bankovního sektoru těchto bankovních institucí dosahoval na konci 3. čtvrtletí roku 2013 téměř 57%.

Tabulka č. 3.1: Počet bank v ČR (banky s licenci ke konci danému roku)

Rok	2009	2010	2011	2012
Banky	16	17	18	18
Pobočky zahraničních bank	18	19	21	20
v tom:				
<i>velké</i>	4	4	4	4
<i>střední</i>	4	4	8	8
<i>malé</i>	8	9	6	6
Stavební spořitelny	5	5	5	5
BANKY CELKEM	39	41	44	43

Zdroj: ČNB (2009), ČNB (2010), ČNB (2011), ČNB (2012), vlastní zpracování

3.2.3 Nebankovní finanční zprostředkovatelé v ČR

Nebankovní finanční zprostředkovatelé se v českých zákonech vyskytují pod názvem „finanční instituce“. V zákoně č. 21/1992 Sb., o bankách je uvedeno, že *„finanční institucí se pro účely tohoto zákona rozumí osoba, která není bankou ani zahraniční bankou, a která jako svou rozhodující či podstatnou činnost nabývá nebo drží podíly na právnických osobách nebo jako svou rozhodující či podstatnou činnost provádí některou z činností uvedených v § 1 odst. 1 a 3 tohoto zákona, a dále investiční společnost, investiční fond, penzijní společnost, penzijní fond, pojišťovna a zajišťovna, které vykonávají činnosti podle zvláštních zákonů, to vše včetně zahraničních osob s obdobnou náplní činnosti“* (§17 a).

Dle Poloučka (2009) jsou pojišťovny smluvní finanční instituce. Jejich úkolem je přebírat na sebe rizika klientů a financovat pojištěné škody. Zdrojem těchto institucí jsou pravidelné poplatky tvořené technickými rezervami, které musí každá pojišťovna bezpečně investovat. Z tohoto rezervního fondu jsou pak hrazeny pojištěné škody, které klientům vznikly. Jedná se o nejrůznější případy (smrt, požár, zranění, nemoc či jiné přírodní katastrofy). Dle ČNB (2014e) se v roce 2014 nachází v ČR 52 pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven.

Dalšími významnými nebankovními subjekty, které lze na českém trhu najít jsou penzijní fondy. Polouček (2009) vysvětluje, že produkty a služby penzijních fondů jsou nabízeny zaměstnancům firem a vlád. Do těchto fondů pak přispívají vlády společně se zaměstnavateli a zaměstnanci. Příjmy a výdaje penzijních fondů jsou poměrně stabilní a vytváří velké finanční rezervy. Své získané zdroje ukládají především do dlouhodobých CP s nízkým rizikem (státní obligace, hypoteční zástavní listy). Dle ČNB (2014f) vystupuje v ČR v současné době 10 penzijních společností.

Na českém trhu zaujímají svůj podíl také investiční společnosti a fondy. Dle Poloučka (2009) tyto instituce shromažďují zdroje emisí vlastnických CP (podílů, akcií). Tyto zdroje pak investují do ostatních CP, popřípadě jiných výnosových aktiv. Vklad do investiční společnosti může být v podobě vkladu tichého společníka nebo podílu na s. r. o. či k. s. Dle ČNB (2014g) působí v ČR v současnosti 25 investičních společností.

Další významné nebankovní instituce vyskytující se na českém trhu jsou leasingové společnosti. Polouček (2009) uvádí, že tyto společnosti poskytují obchodní a spotřebitelské úvěry. Tyto úvěry poskytují zejména jednotlivcům či malým firmám. ČLFA (2013) uvádí,

že počet leasingových společností je však malý. Ke konci roku 2013 byly členy ČLFA celkem 47 společností, z nichž 21 nabízelo spotřebitelské úvěry.¹⁸

Mezi další nebankovní finanční zprostředkovatelé patří také směnárny a zastavárny. Směnárny se zabývají proplácením cestovních šeků a směnou valut. Úkolem zastaváren je poskytovat úvěry proti zástavě movitých předmětů. Dlužník pak musí úvěr uhradit v předem sjednaném termínu.

3.3 Úvěrové obchody

Dle Půlpánové (2007) nabízí na českém trhu úvěrové produkty bankovní instituce, přičemž jim konkurují nebankovní finanční subjekty nabízející služby obdobného charakteru. Půlpánová (2007, s. 279) vysvětluje, že úvěr je „*vztah, který vzniká mezi zúčastněnými subjekty v procesu návratného, časově omezeného přesunu peněžních prostředků.*“

Pavelka (2008) uvádí, že úvěrové obchody mají řadu svých specifík, které mají vliv na způsob realizace a jejich charakter. Díky svým zvláštnostem a spojení s reprodukčním procesem mají úvěrové obchody své typické rysy a jsou realizovány dle určitých pravidel.

Dle tohoto autora je pro úvěrové obchody typické, že:

- prodávající je současně v roli věřitele a kupující v roli dlužníka,
- jsou realizovány na principu půjčka – splátka,
- zakládají se na důvěře, že dlužník vypůjčené prostředky vrátí.

3.3.1 Vznik a zánik úvěrového obchodu

Dle Kašparovské (2010) je právním základem úvěrového obchodu smlouva o úvěru, kterou uzavírá banka (věřitel) s klientem (dlužník). Do konce roku 2013 byla v českém právním řádu úvěrová smlouva upravena v obchodním zákoníku, od 1. 1. 2014 je však smlouva o úvěru součástí občanského zákoníku.¹⁹ Podle tohoto zákoníku věřitel poskytuje dlužníkovi peněžní prostředky v určité výši a dlužníkovi vzniká povinnost tyto poskytnuté prostředky vrátit, včetně zaplacení úroků. V souladu s tímto zákoníkem jsou součástí úvěrové smlouvy tyto náležitosti:

- stanovení smluvních stran,
- výše úvěru a měna,

¹⁸ Seznam členů ČLFA nabízejících spotřebitelský úvěr k roku 2013 je uveden v příloze č. 4 (ČLFA, 2013).

¹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

- úroková sazba z úvěru,
- lhůta pro čerpání peněžních prostředků dlužníkem,
- účel, na který byl úvěr poskytnut,
- způsob, jakým bude úvěr splácen,
- splatnost úvěru,
- prodlení ve splátkách,
- zajištění úvěru.

Podle občanského zákoníku může úvěrová smlouva zaniknout:

- splněním podmínek smlouvy z obou zúčastněných stran,
- dohodou mezi bankou a klientem,
- výpovědí, v případě, že smlouvu vypoví jedna ze zúčastněných stran,
- odstoupením od smlouvy spotřebitelem či bankou. Spotřebitel může odstoupit od smlouvy bez udání důvodu do 14 dnů ode dne uzavření smlouvy o úvěru. Banka pak může odstoupit od smlouvy ze tří důvodů. V případě, že dlužník neplatí řádně splátky; pokud úvěr nebyl použit k účelu, ke kterému byl poskytnut či v případě, že úvěr není možné ke stanovenému účelu použít.

3.3.2 Proces úvěrového obchodu

Dle Kašparovské (2010) se průběh úvěrového obchodu může v jednotlivostech lišit, avšak přesto má obecný rámec, který se skládá z několika po sobě jdoucích fází (přípravné, realizační, závěrečné), které se skládají z dílčích postupů.

Autorka zmiňuje, že fáze přípravná zahrnuje tyto dílčí postupy:

1. žádost klienta o bankovní úvěr,²⁰
2. prověření úvěruschopnosti klienta včetně návrhu na poskytnutí (či zamítnutí) bankovního úvěru,
3. návrh úvěrové smlouvy a schválení oběma zúčastněnými stranami,
4. zajištění úvěrové pohledávky a převzetí úvěrových záruk bankou.

Klient žádá o bankovní úvěr prostřednictvím speciálního formuláře, který je možné také doplnit přílohami. Tyto formuláře se obsahově liší dle typu subjektu či dle typu požadovaného úvěru. Dalším krokem je prověřování úvěruschopnosti klienta. Cílem prověřování je zjistit, zda je žadatel o úvěr ochoten a schopen jej splatit. Banky mohou prověřovat úvěruschopnost klienta prostřednictvím úvěrové analýzy podnikové klientely či

²⁰ Žádost klienta o bankovní úvěr je uveden v příloze č. 5 (Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., 2014).

úvěrové analýzy FO. Výsledkem obou těchto analýz je vyhodnocení rizika finančního (finanční schopnost klienta) a obchodního. Na základě těchto výsledků se banka rozhoduje, zda poskytne úvěr nebo jej zamítne. Třetí krok představuje návrh úvěrové smlouvy, která nabývá platnosti podpisem oběma zúčastněnými stranami. Posledním krokem fáze přípravné je zajištění úvěrové pohledávky a převzetí úvěrových záruk bankou. Zajištěním úvěru banka snižuje úvěrové riziko v případě neschopnosti či neochoty dlužníka splácet poskytnuté peněžní prostředky. Ztrátu z takového obchodu pak mohou banky krýt úvěrovými zárukami.

Další fází úvěrového obchodu je fáze realizační, která se skládá z následujících postupů (Kašparovská, 2010):

5. čerpání úvěru,
6. splácení úvěru,
7. kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy.

Existují dva možné způsoby čerpání úvěru, a to jednorázové nebo postupné v částkách. Určení způsobu čerpání poskytnutých peněžních prostředků je součástí úvěrové smlouvy. Klient úvěr splácí dle splátkového kalendáře, který je opět stanoven v úvěrové smlouvě. Nejčastěji používané způsoby splácení je splácení jednorázové, formou variabilních splátek²¹ či formou konstantní anuity.²² Banka průběžně provádí kontrolu dodržování podmínek úvěrové smlouvy, kontroluje dodržování sjednaného účelu úvěru, obchodní postavení a finanční situaci klienta, hodnotu úvěrových záruk a dodržování splátkového kalendáře.

Za poslední fázi úvěrového obchodu považuje Kašparovská (2010) fázi závěrečnou, která obsahuje pouze jeden krok, a to:

8. uvolnění záruk bankou.

Banka uvolňuje záruky v době, kdy je úvěr splacen včetně úroků, poplatků, provizí apod. Záruky banka vrací fyzickým předáním klientovi, vrácením směnky či návrhem na výmaz vkladu zástavního práva v katastru nemovitostí.

3.3.3 Úrok a úročení

Dle Pavelky (2008, s. 93) představuje úrok „*cenu, vyjádřenou v procentech z obchodované (půjčené) částky peněz; skutečné množství peněz zaplacené za možnost*

²¹ Variabilní splátky umožňují přizpůsobit splácení aktuální finanční situaci dlužníka. Variabilita splátek dává možnost klientovi odkládat splátky a změnit výši splátek (Kašparovská, 2010).

²² Anuita představuje konstantní splátku. Znamená to, že po dobu splácení úvěru se jednotlivé částky nemění (Kašparovská, 2010).

disponovat obchodovanou částkou peněz po určitou dobu.” Výše úroků je závislá na jistíně;²³ procentu výše úrokové sazby z dlužné částky; době, po kterou je úvěrový obchod realizován a způsobu, jak je úrok vypočítáván.

Úroková sazba, kterou klienti platí bance za poskytnutí peněžních prostředků, zahrnuje marži. Polouček (2009) udává, že výše marže se liší v závislosti na termínu splatnosti úvěru a riziku. Mezi základní dva typy úročení patří:

- jednoduché úročení,
- složené úročení.

Pavelka (2008) vysvětluje, že tyto typy úročení vychází z rozdílů mezi charakterem peněžních trhů a kapitálových trhů. Úročení jednoduché plyne z filozofie preference likvidity, zatímco úročení složené vyplývá z filozofie preference investování. To znamená, že v případě jednoduchého úročení se úroky vypočítávají z původního kapitálu a dále se již neúročí. V případě složeného úročení se úroky připočítávají ke kapitálu a poté se úročí tento součet.

3.3.4 Členění úvěrů

Král (2009) považuje za nejvýznamnější členění úvěrů z hlediska délky trvání úvěru. Další možné dělení je dle způsobu použití peněžních prostředků či dle subjektu, kterému jsou peněžní prostředky poskytnuty.

Z hlediska délky trvání úvěrů lze rozlišovat úvěry:

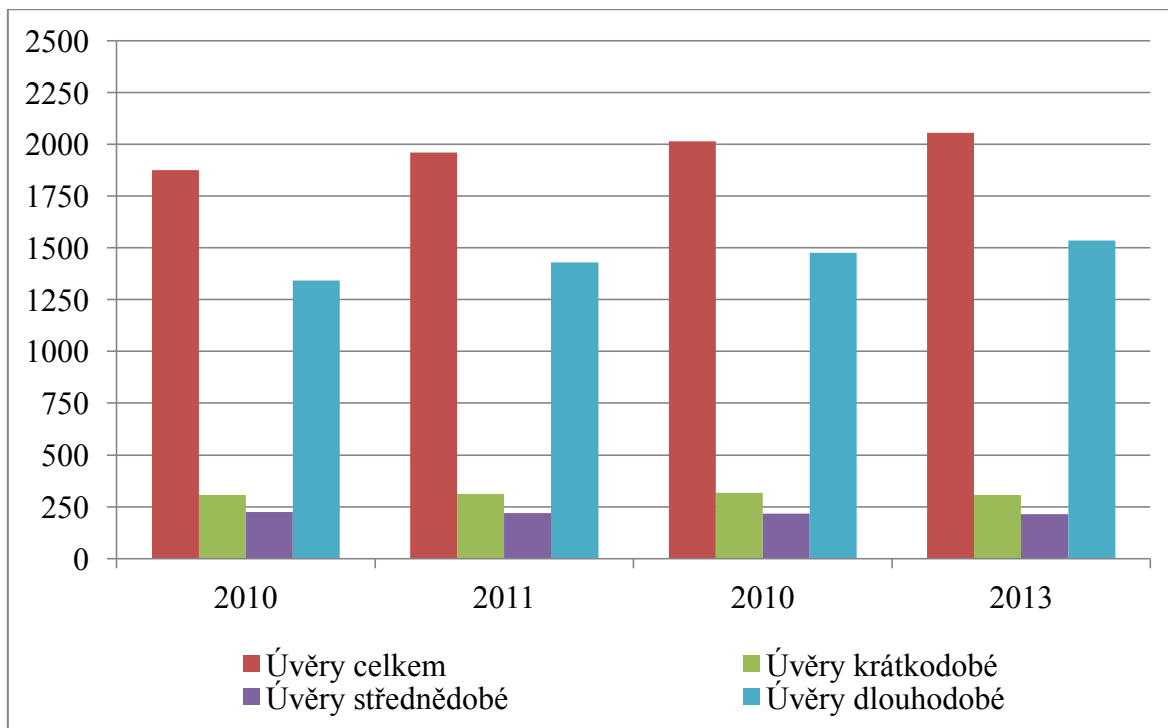
- *krátkodobé*, jejichž doba splatnosti je do 1 roku (úvěry kontokorentní, směnečné, lombardní a úvěry spotřební),
- *střednědobé*, které jsou splatné ve lhůtě 1 – 4 let a *dlouhodobé* splatné ve lhůtě 4 – 15 let (dlužní úpis na základě úvěrové smlouvy, emisní úvěr, hypoteční úvěr a spotřební úvěr).

Poskytnuté úvěry obyvatelstvu ČR, v období od roku 2010 do roku 2013, podle délky trvání úvěrů je zobrazeno v grafu č. 3.1. V ČR převažuje poskytování úvěrů dlouhodobých. Celková hodnota poskytovaných úvěrů obyvatelstvu v ČR se od roku 2010 do roku 2013 stále navyšuje. Zatímco v roce 2010 bylo poskytnuto úvěrů v celkové výši 1 875 mld. Kč, v roce 2013 to bylo o 9,7 % více, a to 2 056 mld. Kč. Počet poskytovaných úvěrů dlouhodobých se v jednotlivých letech stále navyšoval, v případě úvěrů střednědobých se jejich počet snižoval. U úvěrů dlouhodobých je zaznamenán nárůst oproti

²³ Jistina představuje velikost dlužné částky (Pavelka, 2008).

roku 2010 o 14 % v roce 2013. Zatímco poskytnuté úvěry střednědobé oproti roku 2010 celkově poklesly o téměř 5 % v roce 2013. Zvýšení bylo do roku 2012 také zaznamenáno u úvěrů krátkodobého charakteru, které do roku 2012 celkově stouply o 3,5 % oproti roku 2010. Jejich objem se však v roce 2013 snížil.

Graf č. 3.1: Úvěry dle časového hlediska (v mld. Kč) v letech 2010 - 2013

Zdroj: ČNB (2014h), vlastní zpracování

Podle způsobu použití peněžních prostředků se úvěry dělí na:

- peněžní půjčky,
- poskytnutí úvěru,
- zbožové úvěry.

A podle subjektu, kterému jsou peněžní prostředky poskytnuty je možné úvěry dělit na:

- mezibankovní,
- firemní,
- úvěry poskytnuté obyvatelstvu,
- úvěry poskytnuté jiným právnickým osobám.

Z těchto uvedených úvěrů bude věnována pozornost níže pouze úvěrům spotřebitelským.²⁴

3.4 Spotřebitelský úvěr

Dohnal (2011) uvádí, že právní úprava spotřebitelských úvěrů je u nás značně opožděná oproti jiným zemím, jako jsou např. Spojené státy americké a Spojené království Velké Británie a Severního Irska. V těchto státech se spotřebitelský úvěr vyvíjel již od 50. let 20. století, mají tedy s tímto úvěrem ve srovnání s Českou republikou mnohem více zkušeností. V ČR právní úprava spotřebitelských úvěrů vstupuje v platnost až od 1. 1. 2001.

Dohnal (2011, s. 24) vysvětluje, že „*spotřebitelským úvěrem rozumíme příslib poskytnutí peněžních prostředků podnikatelem fyzické nepodnikající osobě.*“ Jedná se tedy o běžný obligační vztah, kdy na jedné straně vystupuje podnikatel a na straně druhé spotřebitel. Podnikatel je povinen na základě uzavřené smlouvy poskytnout ve prospěch spotřebitele peněžní prostředky a spotřebitel je oprávněn poskytnuté peněžní prostředky použít a poté je vrátit včetně úroků. Smlouva o úvěru je upravena v občanském zákoníku. Dále pak vychází z ustanovení obchodního zákoníku a zákona o spotřebitelském úvěru.²⁵ Smlouva nesmí také být v rozporu s předpisy evropských orgánů a institucí.

3.4.1 Charakteristika spotřebitelského úvěru

Spotřebitelské úvěry jsou poskytovány k financování služeb, zboží či k obdržení hotovosti. Za poskytnutí peněžních prostředků je povinen spotřebitel platit úrok. Výše úroku je vyjádřena v roční úrokové sazbě. Celkové náklady spotřebitelského úvěru vyjadřuje RPSN.²⁶ Podíl nákladů je vyjadřován jako roční procentní podíl z celkové výše poskytnutého spotřebitelského úvěru. Informace, které jsou důležité v rámci rozhodování, zda úvěr přijmout či nikoliv, obdrží klient z předmluvního formuláře. Po podpisu smlouvy je pro spotřebitele důležitý splátkový kalendář. Tento kalendář informuje spotřebitele o počtu splátek, jejich výši a frekvenci (ČLFA, 2012).

²⁴ Úvěry uvedené výše popisuje blíže Král' (2009).

²⁵ Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru.

²⁶ RPSN vyjadřuje roční procentní sazbu nákladů (ČLFA, 2012).

3.4.2 Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelský úvěr mohou poskytovat banky, nebankovní společnosti, zprostředkovatelé úvěrů a podnikatelé, kteří své zboží prodávají na splátky. V souvislosti s definicí zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů, která dříve představovala obtíže, Dohnal (2011) uvádí, že zákon o spotřebitelském úvěru upřesňuje osoby, které mají oprávnění spotřebitelský úvěr poskytovat. Tento zákon také upřesňuje, že v roli spotřebitele mohou být pouze osoby fyzické. Nikoli tedy i osoby právnické, jak tomu bylo v minulosti.

Dohnal (2011, s. 31) upřesňuje, že *„zprostředkovatelem je osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr s věřitelem, nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.“* Zákon o spotřebitelském úvěru rovněž ukládá řadu povinností, které zprostředkovatel musí respektovat. Dohnal (2011) uvádí, že při porušení některých povinností, které mu v souvislosti se svou činností plynou, se zprostředkovatel dopouští správního deliktu. Za tento delikt mu může být uložena pokuta Českou obchodní inspekcí či ČNB až ve výši 50 000 Kč.

3.4.3 Vznik a zánik smlouvy o spotřebitelském úvěru

Spotřebitelský úvěr se uzavírá na základě písemné smlouvy.²⁷ Součástí smlouvy jsou úvěrové podmínky, ve kterých je popsáno poskytnutí, splácení a čerpání úvěru. Než klient smlouvu podepíše, je nutné si přečíst smluvní podmínky. Smlouva může být přijata v přítomnosti obou zúčastněných stran, tedy spotřebitele a poskytovatele, ale také poštou či prostřednictvím internetu. Při žádosti o úvěr má klient povinnost předložit jeden nebo dva doklady totožnosti a je povinen prokázat pravidelný příjem prostřednictvím potvrzení od zaměstnavatele, výkazem od České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) či výpisem daňového přiznání. Před tím, než věřitel poskytne spotřebiteli úvěr, prověřuje si jeho úvěruschopnost a bonitu. Pokud je poskytován úvěr na vyšší částku, může být zajištěn např. ručitelem (ČLFA, 2012).

Dohnal (2011) uvádí, že smlouva o spotřebitelském úvěru zaniká:

²⁷ Vzorová smlouva o úvěru je uvedena v příloze č. 6 (Raiffeisen stavební spořitelna, a. s., 2014).

- výpovědí úvěrové smlouvy na dobu neurčitou,²⁸
- odstoupením od úvěrové smlouvy,²⁹
- předčasným splacením spotřebitelského úvěru.³⁰

Spotřebitelský úvěr lze vypovědět v případě, jedná-li se o úvěr sjednaný na dobu neurčitou. Právo vypovědět smlouvu má jak spotřebitel, tak věřitel. Spotřebitel má právo vypovědět spotřebitelský úvěr kdykoliv, pokud byl úvěr sjednán na dobu neurčitou. Věřitele opravňuje vypovědět smlouvu v případech stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru. Výpověď musí být písemná, v listinné podobě či na jiném trvalém nosiči dat, přičemž výpovědní lhůta nesmí překračovat 2 měsíce. Dalším možným způsobem ukončení smlouvy je odstoupení od smlouvy. Odstoupit od smlouvy může účastník jen, pokud je tak stanoveno v občanském zákoníku nebo pokud se účastníci vzájemně dohodly. Poslední možným způsobem zaniknutí smlouvy o spotřebitelském úvěru je jeho předčasné splacení. Tedy věřitel své závazky vůči věřiteli vyrovná dříve, než bylo stanoveno.

3.4.4 Druhy spotřebitelských úvěrů

Banky nabízí různé varianty spotřebitelských úvěrů, tak aby vyhovovaly potřebám klientů. V souvislosti s tím Kašparovská (2010) rozlišuje spotřebitelské úvěry:

- účelové a neúčelové,
- zajištěné a nezajištěné,
- s jednorázovým či postupným čerpáním,
- jednorázově či postupně splatné.

V případě neúčelových spotřebitelských úvěrů banka nepožaduje po klientovi doklady ověřující účel úvěru. Vzhledem k rizikovější investici banky nabízí tento druh úvěru s vyšší úrokovou sazbou. U účelového úvěru má povinnost klient doložit doklady, na co je úvěr poskytován. Banka má pak právo dohlížet na to, zda je úvěr čerpán v souladu s účelem, na který byl úvěr poskytnut.

Dalším možným členěním spotřebitelských úvěrů je z hlediska, zda je úvěr zajištěn či ne. Banky požadují zajištění úvěru u úvěrového obchodu s vyšším rizikem. Úvěr je pak

²⁸ Vzor výpovědi úvěrové smlouvy na dobu neurčitou je uveden v příloze č. 7 (Sdružení obrany spotřebitelů – asociace, 2014).

²⁹ Vzor odstoupení od úvěrové smlouvy je uveden v příloze č. 8 (Cetelem ČR, a. s., 2014a).

³⁰ Vzor o požádání předčasného splacení spotřebitelského úvěru je uveden v příloze č. 9 (Cetelem ČR, a. s., 2014a).

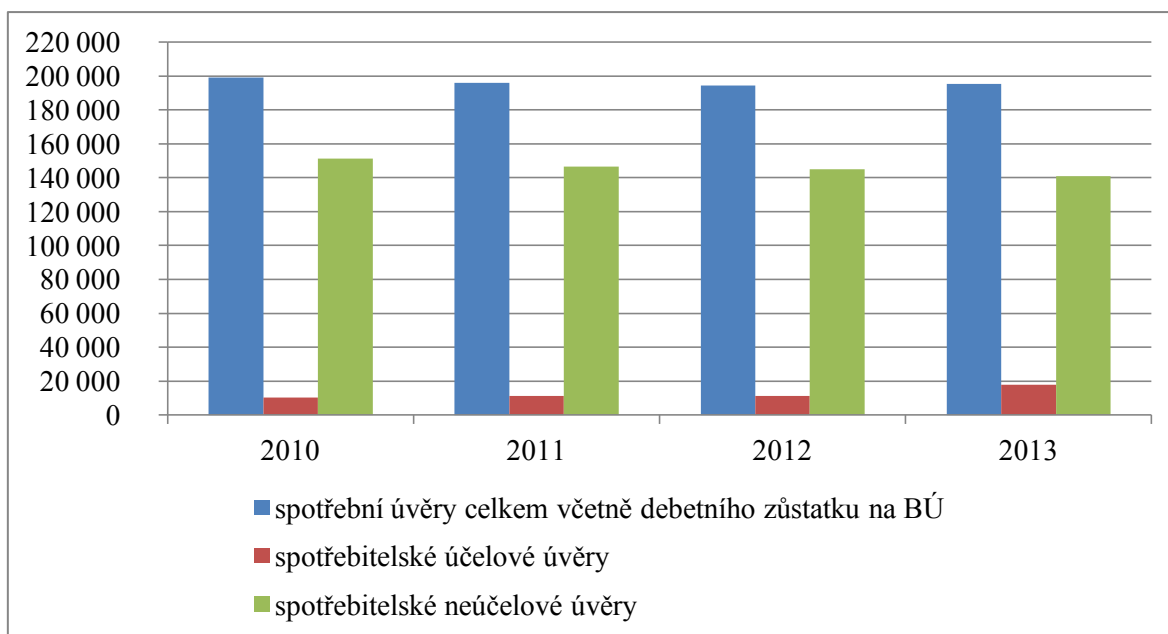
nejčastěji zajištěn zástavou nemovitého majetku, ručitelským prohlášením, směnečným zajištěním či postoupením pohledávek z nájmu.

Klient může úvěr čerpat buď jednorázově či postupně. Čerpání záleží na předmětu úvěru, avšak většinu poskytnutých spotřebitelských úvěrů klient čerpá jednorázově.

Spotřebitelské úvěry je možné také rozlišovat podle splácení. Klient spotřebitelský úvěr může splácet buď jednorázově či postupně. V případě, že se klient rozhodne splácet spotřebitelský úvěr postupně, splácí jej anuitně v měsíčních splátkách. Pokud se klient rozhodne o splacení jednorázově, platí pravidelně úroky, přičemž poslední splátka je včetně úhrady jistiny.

Kašparovská (2010) uvádí, že pro všechny uvedené druhy úvěrů je typické, že slouží k financování spotřeby občanů a domácností. Graf č. 3.2 ukazuje vývoj poskytovaných spotřebitelských úvěrů v ČR za období let 2010 – 2013. Spotřební úvěry poskytované obyvatelstvu ČR v roce 2013 celkově poklesly oproti roku 2010 téměř o 2 %. V roce 2010 bylo poskytnuto spotřebních úvěrů v celkové ve výši 199 087 mil. Kč, zatímco v roce 2013 to bylo 195 209 mil. Kč. V ČR nadále převažovalo poskytování spotřebitelských úvěrů neúčelových, avšak jejich celkový objem se v jednotlivých letech postupně snižoval, a to oproti roku 2010 o téměř 7 % v roce 2013. Zatímco spotřebitelské úvěry účelové se ve sledovaném období od roku 2010 navýšily, a to celkově o 71 %.

Graf č. 3.2: Spotřební úvěry obyvatelstvu (v mil. Kč) v letech 2010 - 2013

Zdroj: ČNB (2014h), vlastní zpracování

3.5 Dílčí shrnutí

Třetí kapitola byla zaměřena na český bankovní systém a nebankovní finanční zprostředkovatele. V první řadě byl nastíněn vývoj bankovního systému v ČR a následně provedena jeho charakteristika. Od roku 1990 vznikl v ČR dvouúrovňový bankovní systém, který je tvořen centrální bankou (ČNB) a obchodními bankami. V této kapitole byly popsány právě tyto dvě instituce. Zatímco ČNB je ústřední bankou České republiky a je nepodnikatelským subjektem, obchodní banky jsou zřízeny za účelem zisku a jsou podnikatelskými subjekty. Za obchodní banky lze považovat tuzemské obchodní banky, zahraniční obchodní banky a pobočky zahraničních bank. Následně byli popsáni nebankovní finanční zprostředkovatelé, kteří konkurují obchodním bankám. Obchodní banky i nebankovní finanční zprostředkovatelé nabízejí svým klientům řadu služeb. Tato kapitola však byla zaměřena pouze na služby úvěrové povahy. Základem každého úvěrového obchodu je smlouva o úvěru a celý úvěrový proces se skládá ze tří fází. Jedná se o fázi přípravnou, realizační a závěrečnou. Poté byla věnována pozornost úroku, který musí klient za poskytnutí peněžních prostředků platit. Finanční zprostředkovatelé mohou svým klientům poskytovat celou řadu úvěrů, přičemž v této práci byl popsán pouze úvěr spotřebitelský. Spotřebitelským úvěrem se rozumí úvěr, který slouží k financování služeb, zboží či k obdržení hotovosti.

4 KOMPARACE PODMÍNEK POSKYTOVÁNÍ SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ V ČR

Tato kapitola je zaměřena na komparaci podmínek poskytování spotřebitelských úvěrů ve vybraných bankovních a nebankovních institucích, které v současnosti působí na českém trhu. V první řadě jsou dvě vybrané bankovní a dvě nebankovní instituce stručně popsány. Za bankovní instituce jsou pro tuto práci vybrány Česká spořitelna, a. s. a Air Bank, a. s. Nebankovní instituce jsou reprezentovány společnostmi Cetelem, a. s. a Provident Financial, s. r. o. Spotřebitelský úvěr je možné poskytnout občanovi staršímu 18 let s trvalým bydlištěm na území ČR (popř. státním příslušníkům, kteří mají povolení k trvalému pobytu na území ČR). Dosažení plnoletosti občana však není pro poskytnutí spotřebitelského úvěru pro bankovní a nebankovní instituce dostatečný důvod. Tyto subjekty si kladou i další podmínky, které jsou nezbytné pro poskytnutí tohoto typu úvěru. Právě u vybraných institucí jsou jednotlivá kritéria a podmínky poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů popsány. Následně je provedena komparace na modelovém příkladu.

4.1 Česká spořitelna, a. s.

Základy České spořitelny byly položeny již v roce 1825. Téměř 5,3 milionu klientů, které banka měla v roce 2013, je důkazem jejího pevného postavení na českém trhu. Česká spořitelna je největší bankou na trhu a má nejširší pobočkovou, ale také bankomatovou a platbomatovou síť. Banka disponuje 651 pobočkami a více než 1509 bankomaty a platbomaty. Česká spořitelna je moderní banka s dlouhodobou tradicí. Své služby orientuje na drobné klienty, malé a střední firmy, ale také na města a obce. Mezi její další činnosti patří také financování velkých korporací a poskytování služeb v oblasti finančních trhů (Česká spořitelna, a. s., 2014a).

Česká spořitelna získala řadu ocenění. Dle výsledků soutěže Fincentrum ČR získala titul Banka roku 2013 a podesáté v řadě byla také oceněna Nejdůvěryhodnější bankou roku. Rovněž podle hodnocení amerického časopisu Global Finance byla Česká spořitelna vyhlášena za nejlepší banku v ČR. Tentýž časopis také označil v roce 2012 Českou

spořitelnu za nejbezpečnější banku ve střední a východní Evropě (Fincentrum ČR, 2013; Global Finance, 2013).

Od 2. pololetí roku 2012 do 1. pololetí roku 2013 Česká spořitelna poskytla klientům úvěry v celkové výši 496,2 mld. Kč, z nichž hodnota poskytnutých spotřebitelských úvěrů činila 71,9 mld. Kč (Česká spořitelna, a. s., 2013).

4.1.1 Nabídka spotřebitelských úvěrů České spořitelny, a. s.

Česká spořitelna nabízí dva typy spotřebitelských úvěrů, a to:

- spotřebitelský úvěr účelový,
- spotřebitelský úvěr neúčelový.

Způsob pořízení úvěru se liší v závislosti na druhu spotřebitelského úvěru. Oba nabízené úvěry si klient může zažádat přes telefonní linku, na pobočce banky či prostřednictvím online žádosti. V případě spotřebitelského úvěru neúčelového navíc banka nabízí pro stávající klienty možnost zažádání přes internetové bankovníctví SERVIS 24 či přes kterýkoliv bankomat České spořitelny. Spotřebitelský úvěr účelový může klient čerpat jednorázově či postupně, sjednanou částku rovnou banka pošle prodejci, u kterých spotřebitel nakoupí. V případě spotřebitelského úvěru neúčelového banka pošle peněžní prostředky na bankovní účet zřízený u kterékoliv banky v ČR. Klient splácí poskytnutý úvěr měsíčně v bezhotovostní podobě formou inkasa.

V případě žádosti o spotřebitelský úvěr účelový je klient povinen doložit účel úvěru. Tento typ úvěru může být zřízen na různé účely, např. nový či ojetý automobil, vybavu domácnosti, rekonstrukci bytu, domu či na dovolenou, studium v zahraničí, ale třeba také na pobyt v lázních. Základní sazba úvěru bude klientovi určena teprve při sjednávání půjčky, kdy banka vezme v potaz údaje o klientovi. Roční úroková sazba pro tento typ úvěru se nicméně pohybuje od 5,9 %. Zda bude úvěr zajištěn či nikoliv, si může klient vybrat. Jak úvěr zajištěný, tak nezajištěný nabízí banka od 100 000 Kč. Rovněž doba splácení je u obou úvěrů stejná. Minimální doba splatnosti úvěru je 12 měsíců, přičemž maximálně je možné úvěr splácet po dobu 120 měsíců. Maximální výše úvěru se pak liší dle toho, zda je úvěr zajištěn či nikoliv. V případě nezajištěného úvěru si lze půjčit v maximální výši 600 000 Kč. Přičemž horní hranici zajištěného úvěru banka nijak

neomezuje. Maximální možná výše pak záleží na požadavcích a schopnosti klienta splácet úvěr. Výše uvedené údaje jsou shrnuty v tabulce č. 4.1.³¹

Tabulka č. 4.1: Spotřebitelský úvěr České spořitelny, a. s.

Spotřebitelský úvěr		
Typ úvěru	Zajištěný	Nezajištěný
Min. výše	100 000 Kč	100 000 Kč
Max. výše	dle možností klienta	600 000 Kč
Min. doba splácení	12 měsíců	
Max. doba splácení	120 měsíců	
Úroková sazba	od 5,9 % p. a.	

Zdroj: Česká spořitelna a. s. (2014b), vlastní zpracování

Tabulka č. 4.2 zobrazuje základní parametry neúčelového spotřebitelského úvěru České spořitelny. Tento úvěr nabízí banka bez zajištění a prokazování účelu. V rámci úvěrových produktů České spořitelny klient tento úvěr najde pod názvem „Půjčka.“ Lze jej pořídit v minimální částce 20 000 Kč a maximální možná výše tohoto úvěru je 600 000 Kč. Splácet úvěr je možné až po dobu 84 měsíců. Nejkratší doba splácení půjčky je však 12 měsíců. Tento typ úvěru nabízí banka s roční úrokovou sazbou od 6,9 %, avšak základní sazba úvěru bude opět klientovi určena teprve při sjednávání půjčky, kdy banka vezme v potaz údaje o klientovi (jeho příjmu, výdajích, zaměstnání, počtu osob v jedné domácnosti a záznamu registru dlužníků).³²

Tabulka č. 4.2: Půjčka Česká spořitelna, a. s.

Půjčka	
Typ úvěru	Nezajištěný
Min. výše	20 000 Kč
Max. výše	600 000 Kč
Min. doba splácení	12 měsíců
Max. doba splácení	84 měsíců
Úroková sazba	od 6,9 % p. a.

Zdroj: Česká spořitelna, a. s. (2014c), vlastní zpracování

³¹ Ceník pro spotřebitelský úvěr České spořitelny, a. s. je uveden v příloze č. 10 (Česká spořitelna, a. s., 2014b).

³² Ceník pro půjčku České spořitelny je uveden v příloze č. 11 (Česká spořitelna, a. s., 2014c).

4.2 Air Bank, a. s.

Air Bank je poměrně novou bankou, která vstoupila na český trh v roce 2011. Její služby jsou orientovány na všechny zákazníky, kteří používají běžné bankovníctví. Banka si klade za vizi chovat se k zákazníkům otevřeně a pravdivě. I přesto, že jde poměrně o novou banku, na konci roku 2013 již měla přes 200 000 klientů. Rekordní zájem vyvolal u veřejnosti především její běžný účet, ale také vstup na trh spotřebitelských půjček byl pro banku pozitivní. Spotřebitelské úvěry začala banka nabízet koncem října roku 2012 a do roku 2013 poskytla klientům půjčky v celkovém objemu přes 2,4 miliard Kč. Banka postupně rozšiřuje svou pobočkovou a bankomatovou síť. V roce 2013 disponovala 48 bankomaty a v současnosti své služby nabízí ve 31 pobočkách. (Air Bank, a. s., 2014a, Air Bank, a. s., 2012)

4.2.1 Nabídka spotřebitelských úvěrů Air Bank, a. s.

Air Bank nabízí svým zákazníkům jeden typ spotřebitelského úvěru, a to:

- spotřebitelský úvěr neúčelový.

Žádost o půjčku se liší v závislosti, zda je žadatel stávajícím klientem banky či nikoliv. Zažádat o půjčku Air Bank může každý online, poštou, na pobočce či prostřednictvím kurýra. Pro stávající klienty navíc banka nabízí možnost pořízení půjčky prostřednictvím internetového bankovníctví. Aby mohl klient úvěr získat, musí mít zřízený běžný účet v této bance. Pokud má klient zřízený účet u jiné banky, Air Bank mu účet založí. Za založení a vedení účtu si banka neúčtuje žádné poplatky. Po schválení úvěru pošle banka klientovi poskytnuté peněžní prostředky na účet klienta zřízený u Air Bank. Stejně jako u České spořitelny klient splácí úvěr měsíčně v bezhotovostní podobě formou inkasa.

Spotřebitelský úvěr neúčelový nabízí banka v rámci svých produktů pod názvem „Půjčka“. Tabulka č. 4.3 ukazuje, že tuto půjčku banka poskytuje bez zajištění a její minimální výše činí 5 000 Kč, maximální pak 400 000 Kč. Nejkratší doba pro splácení úvěru je 6 měsíců. Nejdéle je možné tento úvěr splácet po dobu 96 měsíců. Stejně jako v jiných bankách i v této bance je klientovi určena základní sazba teprve při sjednávání půjčky, kdy banka vezme v potaz údaje o klientovi (příjmu, zaměstnání atd.) Roční úroková sazba půjčky se pohybuje od 9,9 %.

Tabulka č. 4.3: Půjčka Air Bank, a. s.

Půjčka	
Typ úvěru	Nezajištěný
Min. výše	5 000 Kč
Max. výše	400 000 Kč
Min. doba splácení	6 měsíců
Max. doba splácení	96 měsíců
Úroková sazba	od 9,9 % p. a.

Zdroj: Air Bank, a. s. (2014b), vlastní zpracování

4.3 Cetelem ČR, a. s.

Společnost Cetelem je nebankovní instituce, která působí na českém finančním trhu již od roku 1996 a patří mezi významné poskytovatele nebankovních úvěrů a půjček. Poskytuje komplexní finanční služby orientované na širokou veřejnost a mezi nebankovními institucemi patří k těm důvěryhodnějším. Dle čtenářské ankety o nejlepší finanční instituci V soutěži Nejlepší úvěrová společnost získala v roce 2013 Cetelem 2. místo. V ČR má však tato instituce zřízeny pouze tři pobočky. (Cetelem ČR, a. s., 2014a; Měšec, 2013).

4.3.1 Nabídka spotřebitelských úvěrů společností Cetelem ČR, a. s.

Společnost Cetelem nabízí dva typy spotřebitelských úvěrů:

- spotřebitelský úvěr účelový,
- spotřebitelský úvěr neúčelový.³³

Klient si může vybrat ze tří různých způsobů, jak o úvěr zažádat. Spotřebitel má možnost podat žádost na pobočce, prostřednictvím telefonní linky či online žádosti. V případě osobní půjčky na bydlení lze úvěr čerpat postupně. Pokud bude výsledek žádosti o úvěr úspěšný, převede společnost Cetelem do 5 pracovních dnů peněžní prostředky na účet spotřebitele. Splácet úvěr je možné složenkou, bankovním převodem či inkasem, přičemž termín splatnosti je nejpozději 15. den v měsíci.

Společnost Cetelem nabízí tyto druhy účelových spotřebitelských úvěrů:

- „Osobní půjčku na auto,“
- „Osobní půjčku na bydlení.“

³³ Ceník pro spotřebitelské úvěry je uveden v příloze č. 12 (Cetelem ČR, a. s., 2014c).

Základní údaje účelových spotřebitelských úvěrů jsou uvedeny v tabulce č. 4.4. Tabulka ukazuje, že jak osobní půjčku na auto, tak osobní půjčku na bydlení společnost poskytuje bez zajištění a obě tyto půjčky lze sjednat v minimální výši 50 000 Kč. Rovněž pro obě tyto půjčky je také stejně stanovena horní hranice poskytnutého úvěru, která činí 1 000 000 Kč. Obě půjčky je možné splácet minimálně 6 měsíců, avšak maximální doba splácení se liší. Zatímco osobní půjčku na auto lze splácet 84 měsíců, osobní půjčku na bydlení až 120 měsíců. Tyto účelové půjčky nabízí Cetelem s roční úrokovou sazbou od 6,9 %.

Tabulka č. 4.4: Účelové spotřebitelské úvěry společnosti Cetelem ČR, a. s.

	Osobní půjčka na auto	Osobní půjčka na bydlení
Typ úvěru	Nezajištěný	
Min. výše	50 000 Kč	
Max. výše	1 000 000 Kč	
Min. doba splácení	6 měsíců	
Max. doba splácení	84 měsíců	120 měsíců
Úroková sazba	od 6,9 % p. a.	

Zdroj: Cetelem ČR, a. s. (2014c), vlastní zpracování

V rámci spotřebitelského úvěru neúčelového nabízí tato nebankovní společnost:

- „*Osobní půjčku na cokoli.*“

Tabulka č. 4.5 ukazuje, že osobní půjčku na cokoli nabízí Cetelem bez zajištění. Minimální výše poskytovaného úvěru může být 20 000 Kč, přičemž maximální výše činí 200 000 Kč. Úvěr je možné splácet ve lhůtě 6 – 72 měsíců. Roční úroková sazba tohoto úvěru se pohybuje stejně jako u úvěrů účelových od 6,9 %.

Tabulka č. 4.5: Neúčelový spotřebitelský úvěr společnosti Cetelem ČR, a. s.

Osobní půjčka na cokoli	
Typ úvěru	Nezajištěný
Min. výše	20 000 Kč
Max. výše	200 000 Kč
Min. doba splácení	6 měsíců
Max. doba splácení	72 měsíců
Úroková sazba	od 6,9 % p. a.

Zdroj: Cetelem ČR, a. s. (2014c), vlastní zpracování

4.4 Provident Financial, s. r. o.

Společnost Provident Financial, s. r. o. je nebankovní instituce, která působí na českém trhu od roku 1997. Tato nebankovní společnost poskytuje peněžní prostředky rychle a z pohodlí domova, právě díky tomu jsou její půjčky dražší než u jiných institucí. Proto se Provident často ocitá pod vlnou kritiky. Systém této společnosti se zakládá především na obchodních zástupcích, kteří se za každou cenu snaží, aby uzavřeli co nejvíce smluv a dosáhly tak své provize. Zatímco společnost disponuje pouze 29 pobočkami, počet obchodních zástupců se pohybuje přes 3000. I přesto však mělo k roku 2013 více než milion klientů hotovostní či bezhotovostní půjčku právě od společnosti Provident. A to díky díky mírnějším podmínkám při poskytování úvěrů (Provident Financial, s. r. o., 2014a; Měšec, 2005).

Podle výzkumu společnosti Člověk v tísni patří Provident dlouhodobě mezi nejetičtější poskytovatele nebankovních půjček, kdy dokonce v roce 2011 a 2012 se v tomto hodnocení umístil na prvním místě. Dle odborníků je to však způsobeno tím, že společnost nepoužívá k vymáhání pohledávek externí advokáty (Člověk v tísni, o. p. s., 2013).

4.4.1 Nabídka spotřebitelských úvěrů společnosti Provident Financial, s. r. o.

Provident poskytuje pouze jeden typ úvěru, a to:

- spotřebitelský úvěr neúčelový.

Možnost požádat o úvěr v této nebankovní společnosti má klient online či prostřednictvím telefonní linky. Hustá síť obchodních zástupců má možnost sjednávat nejen bezhotovostní, ale i hotovostní půjčku po celém území ČR v relativně krátkém čase. Pokud se jedná o půjčku v hotovosti, je schopna společnost klientovi poskytnout tyto prostředky prostřednictvím svých obchodních zástupců do 48 hodin i o víkendech. V případě, že si přeje klient poskytnout peněžní prostředky v bezhotovostní podobě, je společnost schopna peníze poslat do 13 dnů od podpisu smlouvy na bankovní účet klienta. Klient splácí půjčku týdně a způsob splácení se odvíjí od formy poskytnutí půjčky. Pokud byly peněžní prostředky poskytnuty v hotovosti, chodí obchodní zástupce pravidelně vybírat splátky až do domu klienta. Za tuto inkasní službu vyžaduje společnost poplatek, který není v RPSN započítán. Tato služba je totiž dle Zákona o spotřebitelském úvěru č. 145/2010 Sb. službou doplňkovou a není tak povinnou součástí půjčky. V případě, že si klient zřídí půjčku v bezhotovostní podobě, splácí ji pravidelně ze svého bankovního účtu.

Tabulka č. 4.6 zobrazuje základní parametry neúčelového spotřebitelského úvěru společnosti Provident. Tento úvěr nabízí společnost bez zajištění, pod názvem „*Půjčka*“. Minimální výše půjčky se pohybuje ve výši 4 000 Kč a její maximální výše činí 80 000 Kč. Splácet úvěr má klient možnost po dobu 45, 60 a 100 týdnů.

Tabulka č. 4.6: Půjčka Provident Financial, s. r. o.

Půjčka	
Typ úvěru	Nezajištěný
Min. výše	4 000 Kč
Max. výše	80 000 Kč
Min. doba splácení	45 týdnů
Max. doba splácení	100 týdnů
Úroková sazba	není uvedeno

Zdroj: Provident Financial, s. r. o. (2014b), vlastní zpracování

4.5 Porovnání podmínek poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů vybraných bankovních a nebankovních institucí v ČR

Tabulka č. 4.7 udává základní podmínky poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů ve čtyřech vybraných institucích. Dnešní moderní doba klientům nabízí čím dál tím více možností, jak si o úvěr zažádat. Všechny vybrané instituce nabízí klientům možnost zažádat o půjčku prostřednictvím online žádosti. Další možné způsoby se pak odvíjí od podmínek konkrétní společnosti. Ze čtyř vybraných institucí nabízí nejvíce možných způsobů, jak o úvěr zažádat Česká spořitelna a Air Bank. Naopak nejméně způsobů zažádání o úvěr nabízí nebankovní společnost Provident. U bankovních institucí se způsob pořízení liší v závislosti na tom, zda je již žadatel klientem banky či nikoliv. Pokud je žadatel stávajícím klientem, obě tyto banky nabízí možnost zažádání prostřednictvím internetového bankovníctví. Česká spořitelna pak stávajícím klientům nabízí ještě možnost žádosti o úvěr prostřednictvím bankomatu. Air Bank jako jediná z vybraných společností nenabízí možnost požádat o úvěr prostřednictvím telefonní linky, avšak jako jediná nabízí žádost zaslat poštou.

**Tabulka č. 4.7: Podmínky poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů
vybraných institucí**

	Česká spořitelna, a. s.	Air Bank, a. s.	Cetelem ČR, a. s.	Provident Financial, s. r. o.
Žádost o půjčku prostřednictvím:				
telefonní linky	✓	×	✓	✓
obchodního zástupce	×	✓	×	×
na pobočce	✓	✓	✓	×
online	✓	✓	✓	✓
internetového bankovníctví	✓	✓	×	×
bankomatu	✓	×	×	×
pošty	×	✓	×	×
Zajištění	×	×	×	×
Forma poskytnutí:				
hotově	×	×	×	✓
bezhotovostně	✓	✓	✓	✓
Splácení:				
prostřednictvím obchodního zástupce	×	×	×	×
inkasem	✓	✓	✓	×
bankovním převodem	×	×	✓	✓
složenkou	×	×	✓	×
Odměna za včasné splácení	×	✓	✓	×
Pojištění	✓	×	✓	×

Zdroj: Česká spořitelna, a. s. (2014c), Air Bank, a. s. (2014b), Cetelem ČR, a. s. (2014c), Provident Financial, s. r. o. (2014b), vlastní zpracování

Všechny ze čtyř vybraných institucí nabízí neúčelový spotřebitelský úvěr bez zajištění. Rovněž všechny společnosti, poskytují peněžní prostředky v bezhotovostní podobě. Zatímco Air Bank vyžaduje pro poskytnutí půjčky mít zřízený účet v této bance, ostatní společnosti zašlou peněžní prostředky na bankovní účet kterékoliv banky v ČR. Jelikož je Air Bank poměrně novou bankou na trhu a nemá tak velkou klientelu, jak je tomu u bank s dlouholetou tradicí, snaží se touto formou získat nové klienty. Ačkoliv je založení i vedení účtu Air Bank zdarma, může se jevit tento proces pro některé klienty zbytečný. Zřídit půjčku v hotovostní podobě si můžou klienti pouze u nebankovní instituce Provident.

Nejvíce možností, jak půjčku splácet poskytuje společnost Cetelem, která nabízí tři možnosti splácení. Jedná se o splácení složenkou, bankovním převodem či inkasem. Splátky prostřednictvím inkasa také umožňuje Česká spořitelna a Air Bank. Tento způsob

splácení je v těchto bankách také jediný možný. Ve všech institucích, kromě společnosti Provident, probíhá splácení neosobní formou. Pokud je půjčka společnosti Provident poskytnuta v hotovosti, navštěvuje pravidelně obchodní zástupce klienta až domu a tyto splátky vybírá osobně. Za tuto inkasní službu si Provident účtuje poplatky, které tak můžou půjčku navýšit až o několik tisíc korun. Poplatek za tuto hotovostní inkasní službu není v RPSN započítán, protože tato služba je dle Zákona o spotřebitelském úvěru č. 145/2010 Sb. službou doplňkovou a není tak povinnou součástí půjčky.

Pojistit si úvěr je povinné pouze u společnosti Cetelem. Měsíční částka pojistného je zahrnuta ve splátce. Klienti si můžou vybrat ze dvou druhů pojištění úvěru. Jedná se o pojištění schopnosti splácet, které je pro každého klienta povinné a úrazové pojištění, které je dobrovolné. Rovněž Česká spořitelna nabízí dva druhy pojištění, a to pojištění A a pojištění B. O povinnosti sjednání tohoto pojištění však Česká spořitelna rozhoduje dle individuální situace klienta a není tak pro všechny povinné.

Ze čtyř vybraných institucí nabízí dvě odměnu. Tuto odměnu získají klienti po splnění určitých podmínek. Tyto výhody poskytuje společnost Cetelem a Air Bank. Základní podmínkou pro získání odměny je u obou institucí řádné a včasné splácení úvěru po celou dobu jeho trvání. Společnost Cetelem pak pro poskytnutí odměny navíc vyžaduje splatnost sjednaného úvěru v minimální lhůtě 25 měsíců. Při splnění obou těchto podmínek společnost Cetelem vrátí část splátek úvěrů a celkově zaplacená částka se tak sníží. V případě získání odměny Air Bank bude klientovi část splátek odpuštěna.

4.6 Porovnání základních kritérií neúčelových spotřebitelských úvěrů vybraných bankovních a nebankovních institucí v ČR

Základní údaje neúčelových spotřebitelských úvěrů se u jednotlivých vybraných institucí liší. Jak vyplývá z tabulky č. 4.8, maximální možná výše neúčelového spotřebitelského úvěru se ve všech institucích pohybuje řadově ve statisících. Pouze společnost Provident nabízí úvěr do 80 000 Kč. Naopak nejvíce peněžních prostředků poskytuje Česká spořitelna, která nabízí úvěr v maximální výši 600 000 Kč. Nejméně peněžních prostředků si klient může půjčit u společnosti Provident, která poskytuje úvěr v minimální výši 4 000 Kč. Zatímco Air Bank nabízí úvěr v minimální částce jen o tisíc korun více než Provident, úvěr České spořitelny a Cetelemu je klientům nabízen

v minimální částce mnohem vyšší. Nejnižší možná výše poskytnutí úvěru je u těchto dvou společností stejná a činí 20 000 Kč.

Tabulka č. 4.8: Základní údaje neúčelových spotřebitelských úvěrů vybraných bankovních a nebankovních institucí

	Česká spořitelna, a. s.	Air Bank, a. s.	Cetelem ČR, a. s.	Provident Financial, s. r. o.
Min. výše úvěru	20 000 Kč	5 000 Kč	20 000 Kč	4 000 Kč
Max. výše úvěru	600 000 Kč	400 000 Kč	200 000 Kč	80 000 Kč
Min. doba splácení	12 měsíců	6 měsíců	6 měsíců	45 týdnů
Max. doba splácení	84 měsíců	96 měsíců	72 měsíců	100 týdnů
Úroková sazba	6,9 %	9,9 %	6,9 %	není uvedeno
Poplatek za vyřízení úvěru	1 % z poskytnutého úvěru, max. 5 000 Kč	0 Kč	až 1 % z výše úvěru (stanoveno ve smlouvě)	není uvedeno
Poplatek za vedení a správu úvěru (měsíčně)	59 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Mimořádná splátka úvěru	0,5 % z výše min. splátky (méně než 1 rok do ukončení)	0 Kč	0,5 % - 1 % z předčasně splacené úvěrové jistiny	0,5 % - 1 % z předčasně splacené úvěrové jistiny
	1 % z výše min. splátky (více než 1 rok do ukončení)			

Zdroj: Česká spořitelna, a. s. (2014c), Air Bank, a. s. (2014b), Cetelem ČR, a. s. (2014c), Provident Financial, s. r. o. (2014b), vlastní zpracování

Ve všech společnostech splácí klient úvěr měsíčně. Pouze společnost Provident vyžaduje splácení každý týden. Nejkratší dobu je možné úvěr splácet u společnosti Cetelem a Air Bank. Minimální doba splácení úvěru u těchto společností je ve lhůtě 6 měsíců. Nejdéle je úvěr možné splácet u společnosti Air Bank, která umožňuje měsíční splátky až po dobu 96 měsíců. Pouze u bankovní společnosti Air Bank klient za vyřízení úvěru neplatí. U dvou zbylých institucí je tato služba zpoplatněna. Za vyřízení úvěru

klienti České spořitelny a Cetelemu musí zaplatit poplatek výši až 1 % z poskytnutého úvěru.

Žádná ze společností si za vedení a správu úvěru neúčtuje poplatek, až na Českou spořitelnu, která si za tuto službu inkasuje měsíčně 59 Kč.

Nejlepší podmínky pro mimořádnou splátku úvěru nabízí Air Bank, která si za tuto splátku neúčtuje žádné peníze navíc. U ostatních společností zaplatí klient včetně mimořádné splátky poplatek ve výši 0,5 % - 1 % z předčasně splacené úvěrové jistiny.

4.7 Modelový příklad

Svobodná bezdětná žena si koupila nový nezařízený byt. Na vybavení bytu však nemá dostatek peněžních prostředků, a proto se rozhodla pro půjčku ve výši 40 000 Kč. Pracuje jako zdravotní sestra a její měsíční příjem činí 16 000 Kč. Každý měsíc platí nájem ve výši 5 200 Kč a nemá žádné další finanční závazky. Žena se rozhodla splácet úvěr po dobu dvou až tří let a nemá zájem si úvěr pojistit. Pokud je však pojištění k poskytnutí úvěru podmínkou, není to pro tuto spotřebitelku překážkou.

U obou z vybraných bankovních i nebankovních společností lze úvěr pořídit v této výši. Rovněž doba splácení úvěru je možná ve všech vybraných institucích. Nebankovní společnost Provident Financial však nabízí pouze splácení v řádech týdnů 45, 60 a 100. Proto bude půjčka ve výši 40 000 Kč pro lepší zpracování závěrečných výsledků zřízena se splatností 25 měsíců.

4.7.1 Neúčelový spotřebitelský úvěr České spořitelny, a. s.

Modelová situace pro poskytnutí neúčelového spotřebitelského úvěru České spořitelny je uvedena v tabulce č. 4.9.

Tabulka č. 4.9: Parametry neúčelového spotřebitelského úvěru České spořitelny, a. s.

Výše úvěru	40 000 Kč
Počet splátek (měsíčně)	25
Úroková sazba	8,5 % p. a.
Poplatek za zpracování úvěru	400 Kč
Poplatek za vedení a správu úvěru (měsíčně)	59 Kč
Pojištění	dobrovolné
Měsíční splátka	1 760 Kč
RPSN	13,54 %
Celková zaplacená částka	45 907 Kč

Zdroj: Česká spořitelna, a. s. (2014c), vlastní zpracování

Výše přeplacené částky: 5 907 Kč

Za zpracování úvěru si Česká spořitelna účtuje jednorázový poplatek, který činí 1 % z výše poskytnuté jistiny. V tomto případě se jedná o částku 400 Kč. Rovněž za vedení a správu úvěru si banka účtuje poplatek, který činí 59 Kč měsíčně. Pojištění k tomuto typu úvěru není povinné. Úvěr bude úročen úrokovou sazbou 8,5 % p. a. Celková částka splatná spotřebitelem bude činit 45 907 Kč. Přeplatek poskytnutého úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců bude 14,8 % a klient tak celkově přeplatí 5 907 Kč.

4.7.2 Neúčelový spotřebitelský úvěr Air Bank, a. s.

Parametry neúčelového spotřebitelského úvěru poskytovaného bankovní společností Air Bank jsou zobrazeny v tabulce č. 4.10.

Tabulka č. 4.10: Parametry neúčelového spotřebitelského úvěru Air Bank, a. s.

	Základní parametry úvěru	Základní parametry úvěru po získání odměny za včasné splácení
Výše úvěru	40 000 Kč	40 000 Kč
Počet splátek (měsíčně)	25	24
Úroková sazba	14,9 % p. a.	9,9 % p. a.
Poplatek za zpracování úvěru	0 Kč	0 Kč
Poplatek za vedení a správu úvěru (měsíčně)	0 Kč	0 Kč
Pojištění	nenabízí	nenabízí
Měsíční splátka	1 869 Kč	1 869 Kč
RPSN	15,97%	10,37%
Celková zaplacená částka	46 706 Kč	44 148 Kč

Zdroj: Air Bank, a. s. (2014b), vlastní zpracování

Výše přeplacené částky: 6 706 Kč

Výše přeplacené částky, v případě získání odměny: 4 148 Kč

Za zpracování úvěru ani za vedení a správu úvěru si Air Bank neúčtuje žádné poplatky. Pojištění k tomuto typu úvěru není povinné a banka ani žádné nenabízí. Úvěr bude úročen úrokovou sazbou 14,9 % p. a. Celková částka splatná spotřebitelem bude činit 46 706 Kč. Přeplatek poskytnutého úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců bude 16,8 % a klient tak celkově přeplatí 6 706 Kč.

V případě včasného splácení banka klienta odmění. V takovém případě garantuje Air Bank bonusovou úrokovou sazbu. Spotřebiteli bude odpuštěna poslední splátka a celková zaplacená částka úvěru se tak sníží. Sazba z úvěru bude 9,9 % p. a. Celková částka splatná spotřebitelem bude činit 44 148 Kč. Přeplatek poskytnutého úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců bude 10,4 % a klient tak celkově přeplatí 4 148 Kč. V případě, že by spotřebitel ztratil nárok na tuto odměnu, přeplatek bude téměř o 62 % vyšší.

4.7.3 Neúčelový spotřebitelský úvěr nebankovní společnosti Cetelem ČR, a. s.

Modelová situace neúčelového spotřebitelského úvěru poskytovaným nebankovní společností Cetelem je uvedena v tabulce č. 4.11.

Tabulka č. 4.11: Parametry neúčelového spotřebitelského úvěru Cetelem, a. s.

	Základní parametry úvěru	Základní parametry úvěru po získání odměny za včasné splácení
Výše úvěru	40 000 Kč	40 000 Kč
Počet splátek (měsíčně)	25	25
Úroková sazba	18,9 % p. a.	14,88 % p. a.
Poplatek za zpracování úvěru	400 Kč	400 Kč
Poplatek za vedení a správu úvěru (měsíčně)	0 Kč	0 Kč
Pojištění	povinné	povinné
Měsíční splátka	2 025 Kč	2 025 Kč
RPSN	20,62 %	15,71 %
Celková zaplacená částka	50 729 Kč	48 700 Kč

Zdroj: Cetelem ČR, a. s. (2014c), vlastní zpracování

Výše přeplacené částky: 10 729 Kč

Výše přeplacené částky v případě získání odměny: 8 700 Kč

Za uzavření smlouvy o poskytnutí úvěru si Cetelem účtuje jednorázový poplatek ve výši 1 % z úvěrové jistiny. V tomto případě bude poplatek za poskytnutí úvěru činit 400 Kč. Vedení a správu úvěru společnost poskytuje zdarma. Pojištění úvěru je povinné a je zahrnuté v měsíční splátce. Výše pojištění činí 3,99 % z měsíční splátky. Úvěr bude úročen sazbou 18,9 % p. a. Celková částka splatná spotřebitelem bude činit 50 729 Kč. Přeplatek poskytnutého úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců bude 26,8 % a klient tak celkově přeplatí 10 729 Kč.

Rovněž společnost Cetelem za splnění určitých podmínek odměňuje své klienty. Základní podmínkou pro získání odměny je splatnost úvěru v minimálně lhůtě 25 měsíců. Další podmínkou je pak řádné a včasné splácení úvěru po celou dobu jeho trvání. Pokud jsou splněny obě tyto podmínky, společnost Cetelem klientovi část splátek vrátí. V tomto případě bude spotřebiteli vrácena poslední splátka, o kterou se tak úvěr sníží. Úroková sazba z úvěru klesne na 14,88 % p. a. Celková částka splatná spotřebitelem bude ve výši 48 700 Kč. Přeplatek poskytnutého úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců bude 21,8 % a klient tak celkově přeplatí 8 700 Kč. V případě, že by klient ztratil nárok na tuto odměnu, přeplatek bude až o 23 % vyšší.

4.7.4 Neúčelový spotřebitelský úvěr nebankovní společnosti Provident

Financial, s. r. o.

Nebankovní společnost Provident Financial nabízí splátky v počtech týdnů. Pro porovnání s ostatními institucemi jsou však v následujícím příkladě splátky přepočítány na měsíce. Tabulka č. 4.12 ukazuje základní parametry neúčelového spotřebitelského úvěru této nebankovní instituce.

Tabulka č. 4.12: Parametry neúčelového spotřebitelského úvěru Provident Financial, s. r. o.

Výše úvěru	40 000 Kč
Počet splátek (měsíčně)	25
Úroková sazba	19 % p. a.
Poplatek za zpracování úvěru	9 382 Kč
Poplatek za vedení a správu úvěru (měsíčně)	0 Kč
Pojištění	nenabízí
Měsíční splátka	2 308 Kč
RPSN	49,70 %
Celková zaplacená částka	57 673 Kč

Zdroj: Provident Financial, s. r. o. (2014b), vlastní zpracování

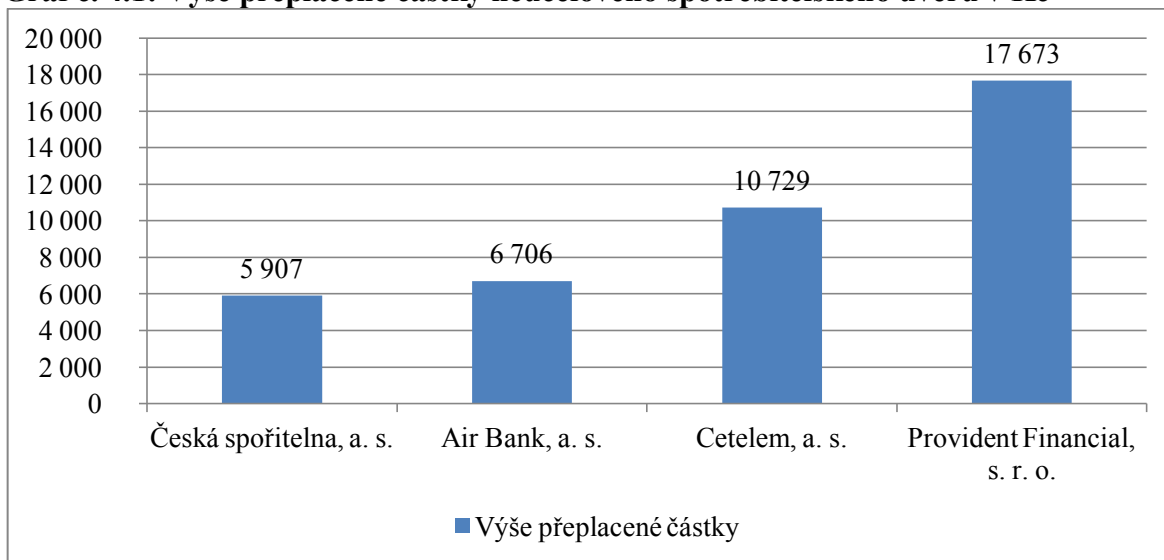
Výše přeplacené částky: 17 673 Kč

Vedení a správu úvěru společnost poskytuje zdarma. RPSN zahrnuje poplatek za zpracování úvěru ve výši 9 382 Kč. Pojištění úvěru není povinné a společnost ani žádné nenabízí. Celková částka splatná spotřebitelem bude činit 57 673 Kč. Přeplatek poskytnutého úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců bude 44,2 % a klient tak celkově přeplatí 17 673 Kč.

4.7.5 Vyhodnocení modelového příkladu

Každá z uvedených institucí nabízí neúčelový spotřebitelský úvěr s odlišnou úrokovou sazbou. Rovněž výše poplatků není u všech společností shodná. V důsledku toho se bude i RPSN jednotlivých institucí lišit. Celková zaplacená částka poskytnutého úvěru tak bude odlišná. V níže uvedeném grafu č. 4.1 je zobrazena výše přeplacené částky úvěru jednotlivých institucí.

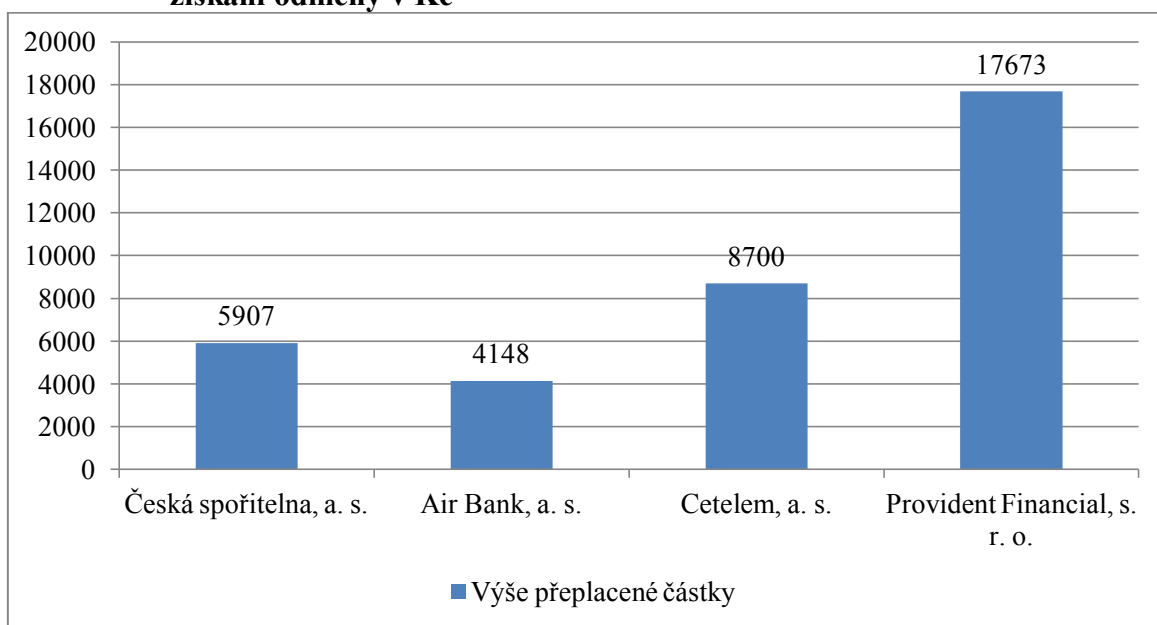
Graf č. 4.1: Výše přeplacené částky neúčelového spotřebitelského úvěru v Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Výhodnější půjčku nabízí dvě z bankovních institucí. Naopak méně výhodné jsou půjčky od společností nebankovních. Jednoznačně nejméně výhodnou půjčku nabízí nebankovní společnost Provident Financial. Klient by za bezhotovostní úvěr ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců přeplatil u této společnosti 17 673 Kč. Naopak nejvýhodnější podmínky pro poskytnutí půjčky nabízí jedna z vybraných bank. Jedná se o Českou spořitelnu, u které klient přeplatí nejméně. Výše částky, kterou by spotřebitel přeplatil u této banky, činí totiž 5 907 Kč, což je až o téměř 67 % méně, než by přeplatil u společnosti Provident. Druhou nejnižší částku by pak klient přeplatil u Air Bank, kde by celková splatná částka úvěru činila 6 706 Kč. Třetí nejvýhodnější nabídkou je půjčka nebankovní společnosti Cetelem, kde by spotřebitel přeplatil sice více než u institucí bankovních, avšak přeplacená částka u této společnosti je srovnatelná s částkou společností bankovních.

Graf č. 4.2: Výše přeplacené částky neúčelového spotřebitelského úvěru, v případě získání odměny v Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Za splnění určitých podmínek dvě z uvedených institucí nabízí odměnu, a to nebankovní společnost Cetelem a bankovní instituce Air Bank. Základní podmínkou pro získání odměny je u obou institucí řádné a včasné splácení úvěru po celou dobu jeho trvání. Cetelem navíc vyžaduje lhůtu splatnosti pro úvěr v minimální době 25 měsíců. Jelikož je úvěr splatný ve lhůtě 25 měsíců, vznikl by spotřebiteli nárok na odměnu od obou uvedených společností.

Graf č. 4.2 ukazuje výši přeplacené částky v jednotlivých institucích, v případě, že by spotřebitel se splátkami nebyl v prodlení a získal tak odměnu. Po získání odměny by klient za poskytnutí neúčelového spotřebitelského úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců od společnosti Air Bank přeplatil celkově 4 148 Kč. To je o 2558 Kč méně, než by zaplatil v případě, že by neplatil splátky řádně a včas. Pokud by spotřebiteli vznikl nárok na odměnu od nebankovní společnosti Cetelem, klient by za poskytnutí neúčelového spotřebitelského úvěru ve výši 40 000 Kč se splatností 25 měsíců přeplatil celkově 8 700 Kč. To je o 2 029 Kč méně, než by tomu bylo v případě, že by klient byl se splátkami v prodlení.

Po získání odměny se pořadí výhodnosti půjčky jednotlivých institucí změní. Stále platí, že nejvýhodnější nabídky neúčelových spotřebitelských úvěrů poskytují bankovní společnosti. Platí také to, že nejméně výhodnou půjčku nabízí nebankovní společnost Provident Financial. V případě získání odměny by však nejvýhodnější půjčku neposkytla

Česká spořitelna, jak tomu bylo v předešlém případě, nýbrž Air Bank. U této banky by klient za poskytnutí půjčky přeplatil 4 148 Kč, což je až o téměř 77 % méně, než by tomu bylo u společnosti Provident. Po získání odměny od společnosti Cetelem by se celkově přeplacená částka snížila, avšak výhodnost půjčky by se v žebříčku hodnocení nezměnila. Nebankovní společnost Cetelem by tak stále zaujímala třetí místo.

4.8 Dílčí shrnutí

Tato kapitola byla zaměřena na porovnání podmínek poskytování spotřebitelských úvěrů vybraných institucí v ČR. Na začátku kapitoly byla provedena základní charakteristika vybraných institucí. Jedná se o dvě bankovní a dvě nebankovní instituce. Za bankovní společnosti byla vybrána Česká spořitelna, která působí na českém trhu již od roku 1825 a poměrně nová banka Air Bank, která působí na českém trhu teprve od roku 2011. Za nebankovní instituce byla zvolena společnost Cetelem ČR, která patří mezi nebankovními společnostmi k těm důvěryhodnějším. Druhou nebankovní společnost pak reprezentovala společnost Provident Financial. Ve všech vybraných institucích byla popsána základní kritéria pro poskytování jednotlivých druhů spotřebitelských úvěrů, přičemž poté byly porovnány spotřebitelské úvěry neúčelové. Byly srovnány podmínky poskytování těchto úvěrů v jednotlivých institucích a základní kritéria těchto úvěrů. V závěru kapitoly pak byly základní podmínky poskytování neúčelových spotřebitelských úvěrů jednotlivých institucí porovnány na modelovém příkladu.

Jelikož dvě z vybraných institucí za splnění určitých podmínek nabízí výhodu, byl příklad porovnáván dvěma způsoby. První variantou byla komparace půjčky u jednotlivých institucí bez získání výhody. Druhým způsobem pak bylo porovnání provedeno včetně obdržení odměny. Z obou uvedených variant vyplynulo, že nejvýhodnější podmínky pro poskytnutí neúčelového spotřebitelského úvěru nabízí banky. Rovněž v obou případech nabízí nejméně výhodnou půjčku nebankovní společnost Provident. Z první varianty vyplynulo, že nejlevněji lze sjednat půjčku u České spořitelny. V druhé variantě se však pořadí změnilo a první místo v hodnocení výhodnosti půjčky by zaujala bankovní společnost Air Bank. Nebankovní společnost Cetelem by v obou porovnávaných variantách zaujímala třetí místo v žebříčku výhodnosti poskytované půjčky.

5 ZÁVĚR

Cílem práce bylo přiblížit problematiku spotřebitelských úvěrů a zhodnotit výhodnost a další aspekty těchto úvěrových produktů ve vybraných bankovních a nebankovních institucích v ČR. Právě banky byly instituce, které se postupem času staly motorem hospodářského růstu. Jejich význam se však v posledních letech snižuje, díky tomu, že řada finančních a nefinančních institucí poskytuje svým klientům substituty služeb a produktů institucí bankovních. Naproti tradičním bankovním společnostem se mnohdy nebankovní instituce netěší nejlepší pověsti. Je tomu tak proto, že jejich půjčky jsou dražší než ty bankovní. Přitom navýšit půjčku nemusí jen samotný úrok, ale také poplatky a různé sankce. Podmínky poskytování nebankovních půjček jsou však mírnější než půjček bankovních. Výhodou nebankovních úvěrů je také to, že jsou poskytnuty rychle a bez zdoluhavých administrativních činností. Nebankovní společnosti rovněž méně nahlíží do registru dlužníků, než instituce bankovní. Právě proto je mnohdy jedinou možností, jak získat chybějící peněžní prostředky, nebankovní půjčka. I přesto lze však mezi nebankovními společnostmi najít i ty, které nabízejí kvalitní produkty srovnatelné s těmi bankovními.

Druhá kapitola byla zaměřena na bankovní systém, který představuje souhrn všech bankovních institucí v dané zemi a uspořádání vztahů mezi nimi. V každé tržní ekonomice je tvořen bankovní trh třemi subjekty. Jedná se o centrální banku, komerční banky a nebankovní finanční zprostředkovatele. V této kapitole byla provedena charakteristika těchto institucí.

V třetí kapitole byla pozornost věnována pouze českému bankovnímu systému. Ten je tvořen ČNB, komerčními bankami a v neposlední řadě také nebankovními institucemi. Byl nastíněn vývoj bankovního systému v ČR a provedena jeho charakteristika. Další část kapitoly se zabývala úvěrovým obchodem, které na českém trhu nabízí jak instituce bankovní, tak instituce nebankovní. Práce byla zaměřena pouze na úvěr spotřebitelský. Právě spotřebitelský úvěr je jednou z nejvyhledávanějších forem řešení krytí nedostatku peněžních prostředků. V dnešní době si spotřebitelé mohou vybrat z široké škály poskytovatelů tohoto typu úvěru.

Čtvrtá kapitola byla zaměřena na komparaci podmínek poskytování spotřebitelských úvěrů právě ve vybraných bankovních a nebankovních institucích v ČR. Pro komparaci těchto podmínek byly vybrány dvě bankovní a dvě nebankovní instituce.

Bankovní společnosti byly reprezentovány Českou spořitelnou, a. s. a Air Bank, a. s. Nebankovní společnosti v této práci zastupovaly úvěrové instituce Cetelem, a. s. a Provident Financial, s. r. o. V první řadě byla provedena charakteristika každé instituce a popsána její nabídka spotřebitelských úvěrů. Pro srovnání podmínek a kritérií poskytování těchto úvěrů byl vybrán pouze spotřebitelský úvěr neúčelový. Pomocí komparativní metody a metody deskripce byly porovnány podmínky a kritéria jednotlivých institucí při poskytování těchto úvěrů. Následně byly jednotlivé parametry neúčelového spotřebitelského úvěru komparovány na modelovém příkladu.

Dnešní moderní doba umožňuje klientům různé možnosti, jak o neúčelový spotřebitelský úvěr zažádat či jej splácet. Způsob žádosti či splátky se dle jednotlivých institucí liší. Všechny nabízí úvěr bez zajištění. Pokud by si však klient přál úvěr pojistit, tuto možnost mu poskytne pouze společnost Cetelem a Česká spořitelna. V případě, že by klient splácel úvěr po celou dobu řádně a včas, získal by od společnosti Cetelem a Air Bank odměnu. Celková přeplacená částka úvěru by se pak u těchto institucí snížila. Z modelového příkladu vyplynulo, že výhodnější půjčku poskytují bankovní společnosti. Naopak méně výhodný úvěr lze sjednat u společností nebankovních. Nejlevněji lze zřídit půjčku u České spořitelny. Kdyby však spotřebitel splácel úvěr po celou dobu jeho trvání řádně a včas a získal tak odměnu Air Bank, byla by nejvýhodnější půjčka této banky. Česká spořitelna by se tak umístila až na druhém místě v žebříčku výhodnosti půjček. Naopak jednoznačně nejméně výhodnou variantu nabízí nebankovní společnost Provident, u které by klient přeplatil dvakrát více než u České spořitelny a třikrát více než u Air Bank. Navýšení úvěru u této společnosti nezpůsobila pouze úroková sazba, která je vyšší než u bankovních institucí, ale rovněž vysoký poplatek za vyřízení úvěru. Jako třetí nejvýhodnější variantu nabízí společnost Cetelem, avšak přeplacená částka není až tak vysoká, jak je tomu u společnosti Provident. Na rozdíl od Providentu si za vyřízení úvěru Cetelem účtuje poplatek ve stejné výši jako Česká spořitelna. Dá se tedy říci, že nabídka neúčelového spotřebitelského úvěru společnosti Cetelem se podobá nabídce institucí bankovních.

Na závěr lze říci, že žadatel o spotřebitelský úvěr by si měl předem prostudovat a porovnat podmínky jednotlivých společností. Spotřebitelovo rozhodnutí by nemělo reflektovat pouze výši úrokových sazeb, ale rovněž všechny poplatky spojené s poskytnutím a čerpáním úvěru. Samozřejmě by si měl být vědom svého závazku a mít jistotu, že úvěr bude schopen po celou dobu řádně splácet.

Seznam použité literatury

a) Knihy

DOHNAL, Jakub. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-872122-76-9.

DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

JAKUBEC, Ivan. *Stručné dějiny oborů*. Praha: Scientia, 2002. ISBN 80-7183-253-7.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. *Banky a komerční obchody*. Kravaře: Marreal servis, 2010. ISBN 978-80-254-6779-4.

KRÁL', Miloš. *Bankovníctví a jeho produkty*. Žilina: Georg, 2009. ISBN 978-80-89401-07-9.

MISHKIN, Frederic S. *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*. 10. vyd. Harlow: Pearson Education, 2013. ISBN 978-0-273-76573-8.

PAVELKA, F., D. Bardová a R. Opltová. *Úvěrové obchody*. 2. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2008. ISBN 978-7265-140-5.

POLOUČEK, Stanislav a kol. *Peníze, banky, finanční trh*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.

PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1180-1.

REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.

REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 1996. ISBN 80-85943-06-9.

SEKERKA, Bohuslav. *Bankovníctví I*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 978-80-7395-318-8

ŠEDOVIČ, Jindřiška. *Právní základy bankovníctví České republiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2732-0.

ŠVARCOVÁ, Jena a kol. *Ekonomie*. Zlín: Toppex, 2007. ISBN 80-903433-4-1.

b) Elektronické dokumenty

AIR BANK, A. S. *Kdo jsme* [online]. 2014a [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.airbank.cz/cs/vse-o-air-bank/kdo-jsme/historie/>

AIR BANK, A. S. *Půjčka* [online]. 2014b [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.airbank.cz/cs/pujcka/proc-si-pujcit-u-nas/>

AIR BANK, A. S. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2012 [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.airbank.cz/cs/vse-o-air-bank/dokumenty/povinne-informace/vyrocní-zprava-za-rok-2012/?mark=výroční zpráva>

CETELEM ČR, A. S. *Dokumenty* [online]. 2014a [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/dokumenty-ke-stazeni/>

CETELEM ČR, A. S. *O nás* [online]. 2014b [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.cetelem.cz/o-nas/>

CETELEM ČR, A. S. *Osobní půjčka* [online]. 2014c [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.cetelem.cz/osobni-pujcka/>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Banky a pobočky zahraničních bank (stav ke dni 17.03. 2014)* [online]. 2014a [17. 3. 2014]. Dostupné z:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=17.03.2014&p_hie=HI&p_rec_per_page=25&p_ses_idx=1

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: *Stavební spořitelny (stav ke dni 17.03. 2014)*

[online]. 2014b [17. 3. 2014]. Dostupné z:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB09.DIRECT_FIND_RESPONSE

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Družstevní záložny (stav ke dni 17.03. 2014)* [online]. 2014c [17. 3. 2014]. Dostupné z:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=17.03.2014&p_hie=HI&p_rec_per_page=25&p_ses_idx=16

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: *Poradní orgány bankovní rady ČNB* [online]. 2014d [20. 2. 2014]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/bankovni_rada/poradni_organy_br/

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven (stav ke dni 17.03. 2014)* [online]. 2014e [17. 3. 2014]. Dostupné z:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=17.03.2014&p_hie=HI&p_rec_per_page=25&p_ses_idx=17

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Penzijní společnosti (stav ke dni 17.03. 2014)* [online]. 2014f [17. 3. 2014]. Dostupné z:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=17.03.2014&p_hie=HI&p_rec_per_page=25&p_ses_idx=223

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Investiční společnosti (stav ke dni 17.03. 2014)* [online]. 2014g [17. 3. 2014]. Dostupné z:

https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE_3?p_lang=cz&p_DATUM=17.03.2014&p_hie=HI&p_rec_per_page=25&p_ses_idx=53

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Arad systém časových řad* [online] 2014h [17. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Počet bank podle vlastnictví* [online]. 2013 [20. 2. 2014]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zakladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab01.html

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Výroční zpráva 2012* [online]. 2012 [17. 3. 2014]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2012_cz.pdf

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Výroční zpráva 2011* [online]. 2011 [17. 3. 2014]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2011_cz.pdf

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Výroční zpráva 2010* [online]. 2010 [17. 3. 2014].

Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2010_cz.pdf

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Výroční zpráva 2009* [online]. 2009 [17. 3. 2014].

Dostupné z:

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2009_cz.pdf

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE. *Seznam členských společností*

[online]. 2013 [20. 2. 2014]. Dostupné z:

<http://clfa.cz/index.php?textID=5&hledStrSez=&sortBy=1&ak=1>

ČESKÁ LEASINGOVÁ A FINANČNÍ ASOCIACE. *Charakteristika spotřebitelského*

úvěru [online]. 2012 [20. 2. 2014]. Dostupné z:

<http://www.clfa.cz/index.php?textID=48#lab5>

ČESKÁ SPOŘITELNA, A. S. *Profil České spořitelny* [online]. 2014a [26. 3. 2014].

Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>

ČESKÁ SPOŘITELNA, A. S. *Úvěry* [online]. 2014b [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/uvery-d00019540>

ČESKÁ SPOŘITELNA, A. S. *Půjčka* [online]. 2014c [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/pujcka/o-produktu-d00019565>

ČESKÁ SPOŘITELNA, A. S. *Pololetní zpráva 2013* [online]. 2013 [26. 3. 2014].

Dostupné z:

http://www.csas.cz/static_internet/cs/Obecne_informace/FSCS/CS/Prilohy/cs_pololetni_zprava_2013_cz__11_final.pdf

ČLOVĚK V TÍSNI, O. P. S. *Použití jména Člověk v tísní v reklamě Providentu* [online].

2013 [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/pouziti-jmena-clovek-v-tisni-v-reklame-providentu>

PROVIDENT FINANCIAL, S. R. O. *Provident v ČR* [online]. 2014a [26. 3. 2014].

Dostupné z: <http://www.provident.cz/o-providentu/provident-v-cr/>

PROVIDENT FINANCIAL, S. R. O. *Půjčka provident* [online]. 2014b [26. 3. 2014].

Dostupné z: <http://www.provident.cz/pujcka-provident/>

RAIFFEISEN STAVEBNÍ SPOŘITELNA, A. S. *Formuláře pro fyzické osoby* [online].

2014 [17. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.rsts.cz/formulare-pro-fyzicke-osoby/>

FINCENTTRUM. *Fincentrum banka roku 2013* [online]. 2013 [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.bankaroku.cz/fincentrum-banka-roku-2013/>

GLOBAL FINANCE. *Global Finance Awards* [online]. 2013 [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.gfmag.com/tools/best-banks.html?start=50#axzz2yJz3PGLr>

MĚŠEC. *Zlatý Měsíc 2013: Výsledky čtenářské ankety* [online]. 2013 [26. 3. 2014].

Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/zlaty-mesec-2013-vysledky-ctenarske-ankety/>

MĚŠEC. *Provident Financial: Drahy, ale...* [online]. 2005 [26. 3. 2014]. Dostupné z:

<http://www.mesec.cz/clanky/provident-financial-drahy-ale/>

SDRUŽENÍ OBRANY SPOTŘEBITELŮ – ASOCIACE. *Vzory dopisů* [online]. 2014

[17. 4. 2014]. Dostupné z: http://www.asociace-sos.cz/wp-content/uploads/vypoved_smlouvy_na_dobu_neurcitou.pdf

c) Zákony

Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

[online]. In: MVCR. 2012. [http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=ob%20c4%20dansky%20zakon%20adk&typeL)

[zakonu/SearchResult.aspx?q=ob%20c4%20dansky%20zakon%20adk&typeL](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=ob%20c4%20dansky%20zakon%20adk&typeL)
[aw=zakon&what=Text_v_annotaci](http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=ob%20c4%20dansky%20zakon%20adk&typeL)

Zákon č. 21/1992 Sb. ze dne 20. 12. 1991 o bankách ve znění pozdějších předpisů [online].

In: ČNB. 1991. Dostupný z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=21~2F1992&rpp=15#seznam>

Seznam zkratek

CB	Centrální banka
CP	Cenné papíry
ČLFA	Česká leasingová a finanční asociace
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
RPSN	Roční procentní sazba nákladů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

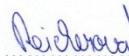
jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3); souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. května 2014

Lucie Reicherová

Seznam příloh

Příloha č. 1	Seznam bank a poboček zahraničních bank k 17. 3. 2014
Příloha č. 2	Rozdělení bank do jednotlivých skupin k 31. 12. 2012
Příloha č. 3	Seznam družstevních záložen k 17. 3. 2014
Příloha č. 4	Seznam členů ČLFA nabízejících spotřebitelský úvěr k 31. 12. 2013
Příloha č. 5	Žádost klienta o bankovní úvěr
Příloha č. 6	Vzorová smlouva o úvěru
Příloha č. 7	Vzor výpovědi úvěrové smlouvy na dobu neurčitou
Příloha č. 8	Vzor odstoupení od úvěrové smlouvy
Příloha č. 9	Vzor o požádání předčasného splacení spotřebitelského úvěru
Příloha č. 10	Ceník pro spotřebitelský úvěr České spořitelny, a. s.
Příloha č. 11	Ceník pro půjčku České spořitelny, a. s.
Příloha č. 12	Ceník pro spotřebitelské úvěry společnosti Cetelem ČR, a. s.